

Kokonaiseläke 2024

Katsaus työeläkkeen, kansaneläkkeen
ja verotuksen määräytymiseen

Suvi Ritola
Samuli Tuominen

Eläketurvakeskuksen raportteja 01/2024

Kokonaiseläke 2024

Katsaus työeläkkeen, kansaneläkkeen
ja verotuksen määräytymiseen

Suvi Ritola
Samuli Tuominen

Eläketurvakeskus

00065 ELÄKETURVAKESKUS

Puhelin: 029 411 20

Sähköposti: etunimi.sukunimi@etk.fi

Pensionsskyddscentralen

00065 PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Telefon: 029 411 20

E-post: förnamn.efternamn@etk.fi

Finnish Centre for Pensions

FI-00065 ELÄKETURVAKESKUS, FINLAND

Phone: +358 29 411 20

E-mail: firstname.surname@etk.fi

CC BY 4.0

Helsinki 2024

ISSN 1798-7490 (verkojulkaisu)

Tiivistelmä

Työeläkkeen, kansaneläke-etuuksien sekä eläkkeiden verotuksen määräytyminen vaikuttavat kaikki osaltaan eläkkeensaajan käteen jäävään nettoeläkkeeseen. Katsaus kokoaa yhteen näiden tekijöiden määräytymisen vuonna 2024. Esimerkkitaulukot kertovat, miten kokonaisnettoeläke muodostuu eri tulotasoilla. Verotusta on tarkasteltu myös yleisemmin ja vertailtu eläkkeensaajan ja palkansaajan vero- ja maksurasitetta eri tulotasoilla.

Työeläkkeet nousivat työeläkeindeksin mukaisesti 5,7 prosenttia vuoden 2024 alussa. Palkkakerroin, jolla muun muassa tarkistetaan työansiot eläkettä laskettaessa, nousi 5,1 prosenttia. Pääosin hintakehitykseen perustuva työeläkeindeksi kasvoi siis poikkeuksellisesti enemmän kuin palkkakerroin, kuten myös vuonna 2023. Indeksien ero on tänä vuonna kuitenkin huomattavasti pienempi kuin viime vuonna.

Vuonna 2024 työeläke voi alkaa alimmassa vanhuuseläkeiässä 1959 syys-joulukuussa syntyneillä (vanhuuseläkeikä 64 vuotta ja 3 kuukautta) sekä vuoden 1960 tammi-toukuussa syntyneillä (vanhuuseläkeikä 64 vuotta ja 6 kuukautta).

Alkavat työeläkkeet tarkistetaan elinaikakertoimella. Vuodelle 2024 laskettu elinaikakerroin on 0,94692, ja se koskee vuonna 1962 syntyneiden vanhuuseläkkeitä tai vuonna 2024 ennen 62 ikävuoden täyttämivuotta alkavia eläkkeitä. Se pienentää kuukausieläkettä noin 5,3 prosenttia. Vuodelle 2024 vahvistettu elinaikakerroin leikkaa kuukausieläkettä poikkeuksellisesti vähemmän kuin edellisvuoden kerroin. Syynä on korona-ajan korkea kuolleisuus.

Vuoden 2024 alussa kansaneläkkeen ja takuueläkkeen määriä korotettiin kansaneläkeindeksin mukaisesti 5,9 prosenttia. Yksin asuvan henkilön kansaneläkkeen täysi määrä vuonna 2024 on 775,70 euroa kuukaudessa ja avo- tai avioliitossa asuvan 692,54 euroa kuukaudessa. Takuueläkkeen kanssa vähimmäiseläkkeen määräksi muodostuu 976,59 euroa kuukaudessa niin yksin kuin puolison kanssa asuvalle.

Kelan eläkkeisiin indeksitarkistukset tehtiin normaalisti, mutta muita kansaneläkeindeksiin sidottuja etuuksia jäädytettiin. Esimerkiksi eläkkeensaajan asumistuen indeksitarkistukset on jäädytetty vuosille 2024–2027.

Vuonna 2024 ansiotuloverotus kevenee. Ansiotuloveroperusteisiin tehtiin 2,8 prosentin indeksitarkistus, jotta verotus ei kiristyisi ansiokehityksen seurauksena. Indeksitarkistusta pienennettiin työttömyysvakuutusmaksun alentumista vastaavasti. Indeksitarkistus tehdään korottamalla tuloveroasteikon tulo rajoja sekä kasvattamalla perusvähennyksen ja työtulovähennyksen enimmäismääriä sekä tulo rajoja.

Suurituloisten ansiotuloverotusta keventää niin sanotun solidaarisuusveron alarajan nosto. Määräaikaiseksi säädettyä solidaarisuusveroa eli valtion tuloveroasteikon ylimmän portaan 2 prosenttiyksikön korotusta maksettiin viime vuonna alkaen 85 800 euron vuosituloista ja vuonna 2024 alkaen 150 000 euron vuosituloista.

Eläkkeiden indeksikorotusten seurauksena kansaneläkkeen täyteen määrään sidottu eläketulovähennys nousee 600 eurolla 10 920 euroon. Eläketulon verotukseen vaikuttavat myös tuloveroasteikon muutokset ja perusvähennyksen muutokset.

lääkkäiden työnteon kannustamiseen pyrkivä työtulovähennyksen korotus kohdennetaan uudelleen vuonna 2024. Vuonna 2023 käyttöön otettu korotus koski 60 vuotta täyttäneitä palkansaajia ja se nousi iän mukaan portaittain. Vuonna 2024 korotus koskee vain 65 vuotta täyttäneitä. Työtulovähennyksen enimmäismäärä on alle 65-vuotiailla 2 140 euroa ja 65 vuotta täyttäneillä 1 200 euroa korkeampi.

Keskimääräinen kunnallisveroprosentti vuonna 2024 on 7,46 (edellisvuonna 7,38). Yleisradioveroa maksetaan 2,5 prosenttia 14 000 euroa ylittävästä vuositulosta. Enimmäismäärä on 163 euroa.

Vuonna 2023 työntekijän työeläkevakuutusmaksu on 17–52-vuotiaalla sekä 63–67-vuotiaalla 7,15 prosenttia ja 53–62-vuotiaalla 8,65 prosenttia. Työntekijän maksu on ollut samalla tasolla vuodesta 2020 alkaen. Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu alenee 0,79 prosenttiin (edellisvuonna 1,5 prosenttia).

Palkansaajan sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu laskee 0,51 prosenttiin vuonna 2024 (edellisvuonna 0,6 prosenttia). Eläke- ja etuustuloista perittävä sairaanhoitomaksu laskee 1,48 prosenttiin (edellisvuonna 1,57). Sairausvakuutuksen päivärahamaksu on palkansaajilla 1,01 prosenttia, jos vuositulot ovat vähintään 16 499 euroa. Edellisvuonna päivärahamaksu oli 1,36 prosenttia, jos tulot ylittivät 15 703 euroa.

Eläke- ja palkkatulojen vero- ja maksuprosentin muutos edellisvuodesta vaihtelee eri tulotasoilla. Kun verrataan saman tulon veroprosenttiin edellisvuonna ja kunnallisverot ovat keskimääräiset, eläkkeensaajan veroprosentti laskee noin prosenttiyksikön verran.

Pelkkää Kelan eläkettä saavalla nettoeläke nousee vuonna 2024 edellisvuodesta 5,9 prosenttia kansan- ja takuueläkkeen indeksikorotusten seurauksena. Tätä korkeammilla tulotasoilla nettoeläke nousee noin 5–6 prosenttia. Kun inflaation oletetaan olevan 1,8 prosenttia vuonna 2024, eläkkeiden ostovoima nousee takuueläkettä saavilla noin neljä prosenttia. Muissa tuloluokissa ostovoima nousee noin 3–4 prosentin verran.

Summary

The amount of net take-home pension is affected by how earnings-related and national pension benefits and the taxation of pensions are determined. This report provides an overview of how these factors have been determined for 2024. Tables are included to illustrate the composition of net pension income in different income brackets. The taxation of pensions is also examined in more general terms, and comparisons are provided of the tax and contribution burden of pensioners and wage earners at different income levels.

Earnings-related pensions rose at the beginning of 2024 by 5.7 per cent in line with the earnings-related pension index. The wage coefficient, which is used among other things to revalue earnings for purposes of calculating pension benefits, was up 5.1 per cent. Exceptionally, the earnings-related pension index that is mainly based on price development thus grew more than the wage coefficient, as in 2023. However, this year, the gap between the indexes is considerably smaller than a year ago.

In 2024, the earnings-related old-age pension may begin at the retirement age of those born in September-December 1959 (64 years and 3 months) and those born in January-May 1960 (64 years and 6 months).

Starting earnings-related pensions are adjusted using the life expectancy coefficient. The 2024 coefficient for old-age pensions awarded to persons born in 1962 or for starting pensions awarded in 2024 to persons before they reach age 62, has been confirmed at 0.94692. The coefficient will reduce the monthly pension by around 5.3 per cent. The life expectancy coefficient confirmed for 2024 will exceptionally reduce the monthly pension by less than the previous year's coefficient. This is due to the high mortality rates during the years of the corona pandemic.

The amounts of national pension and guarantee pension were raised in line with the national pension index by 5.9 per cent from the beginning of 2024. In 2024 the full amount of the monthly national pension for a single person is 775.70 euros and for a married or cohabiting person 692.54 euros. Together with the guarantee pension, the minimum pension in 2024 is 976.59 euros per month for both single and married or cohabiting persons.

Thus, Kela pensions were index adjusted as usual, but other benefits linked to the national pension index were frozen. For example, the index adjustments to the housing allowance for pensioners were frozen for the period 2024–2027.

In 2024, the tax on earned income will be reduced. An index adjustment of 2.8 per cent was made to the income tax bases to prevent the tax from being tightened as a result of earnings growth. The indexation adjustment was reduced in line with the reduction in unemployment insurance contributions. The index adjustment is made by increasing the income limits of the income tax scale and by increasing the ceilings and income limits for the basic deduction and the earned income tax credit.

The tax burden on high-income earners will be reduced since the temporary two-percentage-point additional tax (the so-called solidarity tax) levied in the top bracket of the state income tax scale is paid on income exceeding 150,000 euros (in 2024) instead of 85,800 euros (in 2023).

As a result of the large index increases, the pension income deduction linked to the full amount of the national pension will increase by 600 euros to 10,920 euros. The taxation of pension income is also affected by changes to the income tax scale and the basic deduction.

The increase in the earned income deduction that aims to encourage older people to work will be reallocated in 2024. The increase introduced in 2023 applied to wage earners aged 60 and over and increased in steps according to age. In 2024, the increase applies only to those aged 65 and over. The maximum income tax credit is 2,140 euros for those under 65 and 1,200 euros higher for those aged 65 and over.

The average municipal tax rate in 2024 is 7.46 per cent (7.38% in 2023). The public broadcasting tax is 2.5 per cent (but no more than €163.00) of the annual income that exceeds 14,000 euros.

In 2024, the earnings-related pension contribution for employees aged 17–52 and 63–67 is 7.15 per cent, and for those aged 53–62, it is 8.65 per cent. Both figures have been on the same level since 2020. Employees' unemployment insurance contribution decreases to 0.79 per cent (1.5% in 2023).

The medical care insurance contribution for employees decreases to 0.51 per cent in 2024 (0.6% in 2023), and the medical care insurance contribution levied on pension and other benefit income decreases to 1.48 per cent (1.57% in 2023). Employees with annual earnings of at least 16,499 euros (€15,703 in 2023) pay a health insurance daily allowance contribution of 1.01 per cent (1.36% in 2023).

The change in the tax and contribution rates for pension and earned income from 2023 varies on different income levels. When tax rates for the same income are compared to the previous year using average municipal tax rates, the pensioner's tax rate is reduced by around 1 percentage points.

In 2024 the net pension income of persons who receive only a national pension will rise by 5.9 per cent compared to 2023 because of increases in the national and guarantee pension indexes. At higher income levels the net pension will rise by 5–6 per cent. As inflation is expected to come in at 1.8 per cent in 2024, the purchasing power of pensions will increase for guarantee pension recipients by around 4 per cent. For other income brackets, the purchasing power of pensions will increase by 3–4 per cent.

Sisältö

Tiivistelmä	5
Summary	7
1 Johdanto	10
2 Työeläke	12
2.1 Vanhuuseläke.....	12
2.2 Osittainen varhennettu vanhuuseläke.....	13
2.3 Työkyvyttömyysetuudet.....	14
2.4 Työraeläke.....	15
2.5 Perhe-eläke.....	15
2.6 Palkattomat jaksot.....	17
2.7 Indeksit.....	18
2.8 Elinaikakerroin.....	19
3 Kansaneläkejärjestelmän etuudet	20
3.1 Kansaneläke.....	20
3.2 Takuueläke.....	22
3.3 Perhe-eläke.....	23
3.4 Eläketuki.....	25
3.5 Kansaneläkeindeksi.....	25
3.6 Asumisaikavaatimukset ja Kelan maksamien eläkkeiden suhteuttaminen asumisaikaan.....	26
3.7 Eläkkeensaajan asumistuki.....	26
3.8 Muut lisät.....	28
4 Ensisijaiset etuudet	29
5 Verotus	31
5.1 Vähennykset ansiotuloverotuksessa.....	31
5.2 Ansiotuloverot ja pakolliset sosiaalivakuutusmaksut.....	32
5.3 Erot eläkkeensaajan ja palkansaajan verotuksessa.....	34
5.4 Verotus, kun ansiotulot koostuvat sekä eläkkeestä että palkasta.....	38
5.5 Kansainväliset tilanteet.....	41
5.6 Pääomatuloverotus – vapaaehtoinen eläkevakuutus ja pitkäaikaissästäminen.....	42
6 Kokonaiseläke	43
6.1 Kokonaiseläke vuonna 2024.....	43
6.2 Nettoeläkkeen muutos.....	46
Liitteet	48
Liite 1 Esimerkkitaulukoita kokonaiseläkkeen määräytymisestä.....	48
Liite 2 Vähennykset ansiotuloverotuksessa.....	51
Liite 3 Aikasarjoja.....	56
Lähteet	64

1 Johdanto

Lakisääteinen eläketurva muodostuu työeläkkeestä sekä Suomessa asumiseen perustuvasta kansaneläkkeestä ja takuueläkkeestä. Työeläkkeen tarkoituksena on turvata työssäoloaikana saavutetun tulotason kohtuullinen säilyminen eläkkeelle siirryttäessä. Kansaneläke ja takuueläke puolestaan takaavat vähimmäiseläkkeen sellaiselle eläkkeensaajalle, jonka työeläke on lyhyen työuran tai matalan ansiotason vuoksi jäänyt vähäiseksi, tai jolle ei ole kertynyt työeläkettä lainkaan. Kela voi maksaa eläkkeensaajalle myös erilaisia lisiä, kuten eläkkeensaajan asumistukea.

Eläkkeensaaja voi myös saada liikenne-, tapaturma- tai sotilastapaturmavakuutuksesta maksettavia työeläkkeeseen nähden ensisijaisia eläke-etuuksia (LITA). Kaikki edellä mainitut eläkkeet ovat veronalaista tuloa, jota verotetaan ansiotuloverotuksen periaatteiden mukaan.

Eläkkeensaajan toimeentulon kannalta oleellisinta on kuukausieläkkeen taso ja sen suhde edeltävään palkkatasoon. Työeläkelakeja säädettyä 1960-luvulla eläkkeen tavoitetasoksi asetettiin 40 vuoden työuran jälkeen 40 prosenttia palkasta ja 1970-luvun eläkkeiden tasokorotuksen jälkeen 60 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta. Tällöin eläke myös rajattiin yhteensovituksella 60 prosenttiin työuran korkeimmasta palkasta. Vuoden 2005 uudistuksen jälkeen selkeää tavoitetta työeläkkeen tasolle on ollut vaikea esittää. Tuolloin muun muassa otettiin käyttöön kuukausieläkkeen määrään vaikuttava elinaikakerroin. Vuoden 2017 alusta tuli voimaan eläkeuudistus, jonka seurauksena eläkeikärajat nousevat vaiheittain ja eläkekattumat eri ikäisenä yhdenmukaistuivat.

Nettoeläkkeen suhde eläkkeelle siirtymistä edeltävään nettopalkkaan muodostuu progressiivisen verotuksen seurauksena korkeammaksi kuin bruttoperiaatteella lasketuna. Eläkkeet ovat siis keskimäärin kevyemmin verotettuja kuin palkat, koska ne ovat tasoltaan matalampia. Eläkkeiden ja palkkojen vero- ja maksurasite poikkeaa toisistaan myös erilaisten verovähennysten ja sosiaalivakuutusmaksujen takia. Pelkkää Kelan eläkettä saava ei maksa eläkkeestä veroa.

Työeläkejärjestelmä on tullut voimaan asteittain, joten työeläkkeen osuus kokonaiseläkkeestä on jatkuvasti kasvanut ja kansaneläkkeen vastaavasti vähentynyt. Vuoteen 1995 asti kansaneläkkeessä oli kaikille vakiomääräinen pohjaosa ja muiden eläketulojen määrästä riippuva lisäosa. Vuodesta 1996 alkaen eläkkeelle siirtyville kansaneläkettä ei ole enää maksettu, jos työeläke ylittää määrätyn rajan. Vuoden 2011 maaliskuusta lähtien kansaneläkejärjestelmä täydentyi takuueläkkeellä, jota maksetaan, jos työ- ja kansaneläke jää pieneksi.

Kansaneläkejärjestelmän eläkkeisiin on tehty ajoittain tasokorotuksia. Kansaneläkkeeseen tasokorotuksia on tehty vuoden 2000 jälkeen vuosina 2001, 2005, 2006, 2008 ja 2020. Takuueläkkeeseen on tehty tasokorotuksia vuosina 2016, 2018, 2019 ja 2020. Takuueläkkeeseen tehtävät tasokorotukset kohdistuvat suuremmin pienimpiä eläkkeitä saaville, kun taas kansaneläkkeen korotukset kohdistuvat myös kaikille niille,

jotka työeläkkeen lisäksi saavat kansaneläkettä. Kansaneläkkeen tasokorotusten myötä kasvaa myös kansaneläkkeeseen oikeutettujen eläkkeensaajien määrä.

Vuoden 2022 lopussa pelkkää työeläkettä sai 66 prosenttia Suomessa asuvista omaeläkkeensaajista (vanhuus-, työkyvyttömyys- sekä maatalouden erityiseläkkeet; ei mukana osa-aikaeläke ja osittainen vanhuuseläke). Eläkettä sekä kansaneläke- että työeläkejärjestelmästä sai 29 prosenttia ja pelkästään kansaneläkejärjestelmästä viisi prosenttia. Kansaneläkettä maksettiin noin 557 000 henkilölle, joista noin 81 000 sai täyttä kansaneläkettä. Takuueläkkeen saajia vuonna 2022 oli noin 116 000 ja keskimäärin takuueläkettä saatiin 206 euroa. Yhteensä Suomessa asuvia omaeläkkeensaajia oli vuoden 2022 lopussa 1 596 000.

Vuonna 2022 Suomessa asuvien vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkettä saavien keskimääräinen kokonaiseläke oli 1 845 euroa kuukaudessa. Tästä työeläkettä oli keskimäärin 1 698 euroa, Kelan eläkettä 132 euroa ja LITA-eläkettä 16 euroa. Sekä Kelan eläkettä että työeläkettä saavilla kokonaiseläke oli keskimäärin 1 143 euroa kuukaudessa, josta työeläkettä oli 842 euroa, Kelan eläkettä 296 euroa ja LITA-eläkettä 5 euroa. Omaeläkkeenä vain Kelan eläkettä saavien kokonaiseläke oli 855 (sisältää takuueläkkeen osuuden) euroa kuukaudessa ja pelkkää työeläkettä saavien 2 241 euroa kuukaudessa. Rahamäärät sisältävät myös eläkkeensaajan saaman mahdollisen perhe-eläkkeen.

Työeläkejärjestelmän vanhuuseläkkeelle vuonna 2022 siirtyneiden keskimääräinen työeläke oli 1 998 euroa. Kokoaikaisten palkansaajien keskiansio oli Tilastokeskuksen mukaan 3 848 euroa kuukaudessa vuonna 2022, joten samana vuonna eläkkeelle siirtyneillä keskimääräinen työeläkejärjestelmän vanhuuseläke oli noin 52 prosenttia keskipalkasta.

Tässä katsauksessa tarkastellaan kokonaiseläkkeeseen ja sen nettotasoon vaikuttavien tekijöiden määräytymistä vuonna 2024. Työeläkkeen määräytymisen perustiedot esitetään luvussa 2. Kansaneläkkeen, sen lisien ja takuueläkkeen määräytymistä käsitellään luvussa 3 ja liikenne- ja tapaturmavakuutuksen mukaisia korvauksia luvussa 4. Luvussa 5 käydään läpi verotuksen periaatteita ja vertaillaan eläkkeen- ja palkansaajan verotusta. Lisäksi tarkastellaan tilanteita, joissa ansiotulot koostuvat sekä eläkkeestä että palkasta esimerkiksi osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen saajalla. Luvussa 6 on esitetty, millaiseksi brutto- ja nettoeläke kokonaisuudessaan eri tulotasoilla muodostuu. Myös nettoeläkkeen muutos viimeisen kymmenen vuoden ajalta on esitetty. Liitteissä on aikasarjoja kokonaiseläkkeen tasoon vaikuttavista rahamääristä ja maksuista. Raportin kuvioiden data on saatavilla excel-tiedostona raportin verkkosivulla¹.

1 <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe202401244175>

2 Työeläke

Työeläkkeenä voidaan maksaa vanhuus-, työkyvyttömyys-, työura- ja perhe-eläkettä sekä osittaista varhennettua vanhuuseläkettä. Karttunut työeläke on laskettu erikseen kultakin kalenterivuodelta vuodesta 2005 lähtien. Eläke lasketaan kulloinkin voimassa olleiden lakien mukaan. Eri työeläkelakien alaisesta työskentelystä ja yrittäjätoiminnasta karttuneet eläkkeet lasketaan yhteen. Lopuksi työeläke kerrotaan elinaikakertoimella.

Työeläkkeet yhteensovitetaan lakisääteisten työtapaturma- ja ammattitautilain sekä liikennevakuutuslain mukaisten etuuksien kanssa. Ne ovat työeläkkeisiin nähden ensisijaisia, joten työeläkettä maksetaan vain siltä osin kuin työeläke on näitä suurempi.

Työeläkevakuutusyhtiöt, eläkekassat ja eläkesäätiöt sekä erityiseläkelaitokset hoitavat työntekijöiden ja yrittäjien työeläketurvaa. Maksussa olevat työeläkkeet rahoitetaan pääosin työnantajien, työntekijöiden ja yrittäjien maksamilla eläkevakuutusmaksuilla, kertyneillä eläkevaroilla sekä niistä saaduilla tuotoilla.

2.1 Vanhuuseläke

Vanhuuseläkkeen alaikäraja on noussut vuonna 1955 syntyneistä alkaen 63 vuodesta kolmella kuukaudella jokaista ikäluokkaa kohti (taulukko 2.1.) Vuonna 2024 alimmassa vanhuuseläkeiässä työeläke voi alkaa 1959 syys-joulukuussa syntyneillä (vanhuuseläkeikä 64 vuotta ja 3 kuukautta) sekä vuoden 1960 tammi-toukokuussa syntyneillä (vanhuuseläkeikä 64 vuotta ja 6 kuukautta).

Taulukko 2.1

Vanhuuseläkkeen alaikärajat sekä vakuuttamisvelvollisuuden ja eläkkeen karttumisen yläikärajat.

Syntymävuosi	Vanhuuseläkkeen alaikäraja	Vakuuttamisvelvollisuuden ja karttumisen yläikäraja
1954	63 v	68 v
1955	63 v 3 kk	68 v
1956	63 v 6 kk	68 v
1957	63 v 9 kk	68 v
1958	64 v	69 v
1959	64 v 3 kk	69 v
1960	64 v 6 kk	69 v
1961	64 v 9 kk	69 v
1962–1964	65 v	70 v
1965 ja nuoremmat	vahvistetaan myöhemmin	70 v

Vuonna 1962–1964 syntyneillä eläkeikä on 65 vuotta ja vuonna 1965 syntyneistä lähtien vanhuuseläkkeen alaikäraja sidotaan elinajanodotteeseen. Ensimmäinen, korkeintaan kahden kuukauden korotus 65 vuoden ikärajaan vahvistetaan vuonna 1965

syntyneille vuonna 2027 ja sitä sovelletaan vuonna 2030. Vakuuttamisvelvollisuuden ja eläkkeen karttumisen yläikäraja nousee tasavuosina. Ennusteet vuonna 1965 ja myöhemmin syntyneiden alimmasta vanhuuseläkeistä on esitetty liitetaulukossa 3.8.

Eläkettä karttuu 1,5 prosenttia kunkin työssäolovuoden ansioista 17 vuoden, yrittäjillä 18 vuoden iästä alkaen. Niin sanottu siirtymäajan karttuma on 1,7 prosenttia palkasta 53–62-vuotiaille vuosina 2017–2025. Eläke tarkistetaan elinaikakertoimella (ks. luku 2.8). Ennen vuotta 2017 karttunutta eläkettä koskevat työskentelyajankohtana voimassa olleet säännökset.

Sosiaalietuuksien perusteena olevista ansioista (palkattomilta ajoilta) eläkettä karttuu 1,5 prosenttia. Eläkkeen kanssa rinnakkaisesta työsuhteesta ja yrittäjätoiminnasta eläkettä karttuu 1,5 prosenttia vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajaan asti. Vanhuuseläkkeellä oleva voi työskennellä rajattomasti ilman, että työeläkettä pienennetään.

Vanhuuseläkettä korotetaan 0,4 prosentilla jokaiselta kuukaudelta, jolla eläkkeen alkamista lykätään yli ikäluokan alimman eläkeiän. Eläkkeen laskentaa varten työansiot tarkistetaan palkkakertoimella eläkkeen alkamisvuoden tasoon.

2.2 Osittainen varhennettu vanhuuseläke

Kertyneestä eläkkeestä voi ottaa 25 tai 50 prosenttia osittaisena varhennettuna vanhuuseläkkeenä (OVE). OVE lasketaan sen alkamisvuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä ansaitusta eläkkeestä. OVE voi alkaa aikaisintaan 61-vuotiaana eikä sen myöntämiselle ole yläikärajaa. Aläikäraja nousee 62 vuoteen vuonna 1964 syntyneillä, jonka jälkeen ikäraja sidotaan elinajanodotteen muutokseen ja se nousee samaa vauhtia kuin vanhuuseläkeikä.

Ennen ikäluokan alinta vanhuuseläkeikää nostettua eläkeosaa pienentää varhennusvähennys, joka on 0,4 prosenttia jokaista varhennettua kuukautta kohti. Esimerkiksi yhden vuoden ennen alinta vanhuuseläkeikää otetussa OVE:ssa varhennusvähennys on 4,8 prosenttia. Varhennus vähentää lopullista eläkettä pysyvästi. OVE:n alkaessa ikäluokan alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden jälkeen lasketaan OVE:een lykkäyskorotus, joka on 0,4 prosenttia kuukautta kohden.

OVE:en sovelletaan sen alkamisvuodelle vahvistettua elinaikakerrointa, jos eläke alkaa ennen 62 ikävuoden täyttämistä. Jos OVE alkaa 62 vuoden iän täyttämisenä tai sen jälkeen, käytetään ikäluokan omaa elinaikakerrointa.

Myönnetyn 25 prosentin suuruisen eläkkeen voi muuttaa 50 prosentin suuriseksi eläkkeeksi, mutta muita muutoksia eläkkeen määrään ei voi tehdä. OVE:a ei voi lakkauttaa, mutta sen voi peruuttaa kolmen kuukauden sisällä sen alkamisesta.

OVE:n aikaiselle työskentelylle tai ansioille ei ole mitään rajoituksia. OVE:n aikana työansioista karttuu vanhuuseläkettä 1,5 prosentin tai siirtymäajan 1,7 prosentin mukaan. Loppuosa eläkkeestä myönnetään alimmassa eläkeiässä ilman varhennusvähennystä tai myöhemmin lykkäyskorotuksella korotettuna.

Osa-aikaeläkkeiden myöntäminen päättyi vuonna 2017, kun OVE tuli voimaan. Tätä ennen myönnetty osa-aikaeläkkeet päättyivät viimeistään vuonna 2023.

2.3 Työkyvyttömyysetuudet

Työeläkejärjestelmän työkyvyttömyysetuudet ovat työkyvyttömyyseläke, osatyökyvyttömyyseläke, kuntoutustuki ja osakuntoutustuki. Täyttä eläkettä maksetaan henkilölle, jonka työkyvyn menetys on vähintään 3/5 ja osaeläkettä henkilölle, jonka työkyvyn menetys on vähintään 2/5. Osatyökyvyttömyyseläke on määrältään puolet vakuutetun täydestä työkyvyttömyyseläkkeestä. Kuntoutustuki myönnetään aina määräajaksi ja se on työkyvyttömyyseläkkeen suuruinen.

Työkyvyttömyyseläke koostuu työkyvyttömyyden alkamiseen mennessä karttuneesta eläkkeestä ja tulevan ajan eläkkeestä. Tulevan ajan eläke lasketaan eläketapahtumavuoden alusta sen kuukauden loppuun, jona henkilö täyttää ikäluokan alimman vanhuuseläkeiän. Jos henkilön ikäluokalle ei ole vielä säädetty alinta vanhuuseläkeikää, tulevan ajan pääteikä on lähimmälle ikäluokalle säädetty alin vanhuuseläkeikä. Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneillä tulevan ajan pääteikä on siis toistaiseksi 65 vuotta, joka on vuonna 1964 syntyneiden laissa säädetty alin vanhuuseläkeikä. Tulevan ajan eläkkeen perusteena ovat pääsääntöisesti viiden eläketapahtumavuotta edeltävän vuoden ansiot. Eläkkeen karttumisprosentti tulevalta ajalta on 1,5.

Työkyvyttömyyseläke kerrotaan eläketapahtumavuonna 62 vuotta täyttävän ikäluokan elinaikakerroimella. Elinaikakerrointa sovelletaan ainoastaan ennen työkyvyttömyyttä karttuneeseen eläkkeen osaan. Kertoimen vaikutus on tällöin lievempi kuin vanhuuseläkkeeseen sovellettuna. Elinaikakerroin ei muutu, kun työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi.

Työkyvyttömyyseläkkeeseen tai kuntoutustukeen tehdään pysyvä kertakorotus, kun eläkkeen alkamisesta on kulunut viisi täyttä kalenterivuotta. Kertakorotuksen määrä riippuu eläkkeensaajan iästä korotusvuoden alussa. Korotusprosentti on 31-vuotiailla ja nuoremmilla 25 ja se laskee tästä prosenttiyksikön ikävuotta kohden. Korotusvuoden alussa yli 55 vuoden ikäisille ei kertakorotusta enää tule.

Työkyvyttömyyseläkkeellä oleva voi ansaita eläkkeen rinnalla eläkkeen vähentymättä enintään 40 prosenttia ja osatyökyvyttömyyseläkkeellä oleva enintään 60 prosenttia työkyvyttömyyttä edeltäneestä vakiintuneesta keskiansiosta. Vaikutus maksettavan eläkkeen määrään riippuu myös siitä, miten pitkään ansiorajat ylittävä työskentely jatkuu. Työhönpaluun edistämislain (TyEdL) mukaan sekä täyden että osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana voi ansaita aina vähintään 976,59 euroa kuukaudessa (vuonna 2024). Työhönpaluun edistämislaki on tällä hetkellä voimassa vuoden 2024 loppuun asti.

Kun työkyvyttömyyseläkkeensaajan työansiot ylittävät 60 prosentin ansaintarajan tai ansaintarajoista korkeimman, eläkkeen maksaminen keskeytetään ja eläke jätetään lepäämään vähintään kolmeksi kuukaudeksi ja enintään kahdeksi vuodeksi. Sekä lepäämisen että työkyvyttömyyseläkkeen aikana ansaituista työansioista karttuu eläkettä 1,5 prosenttia vuosityöansioista.

Täysi työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi ja osatyökyvyttömyyseläke täyttä työkyvyttömyyseläkettä vastaavaksi vanhuuseläkkeeksi sitä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana eläkkeensaaja täyttää ikäluokan alimman vanhuuseläkeiän. Jos työkyvyttömyys on alkanut ennen vuotta 2017, eläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi kyseisen työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan pääteikässä.

2.4 Työraaeläke

Työraaeläkkeen voi saada aikaisintaan 63 vuoden iässä. Alaikäraja sidotaan elinajanodotteeseen vuonna 1965 syntyneistä alkaen, jonka jälkeen ikäraja on aina kaksi vuotta vanhuuseläkeikää alempi. Vuonna 2024 työraaeläkkeen alaikärajan täyttää vuonna 1961 syntynyt ikäluokka, jonka alin vanhuuseläkeikä on 64 vuotta ja 9 kuukautta. Näin ollen työraaeläke voi olla heillä maksussa enintään vuoden ja yhdeksän kuukautta ennen eläkkeen muuttumista vanhuuseläkkeeksi. Ensimmäiset työraaeläkkeet myönnettiin vuonna 2018. Työraaeläkkeitä on myönnetty vuosina 2018–2023 yhteensä noin 450 henkilölle, maksussa eläkkeitä oli vuoden 2023 marraskuussa 139 kappaletta.

Työraaeläke edellyttää työkyvyttömyyttä, mutta vähemmän kuin työkyvyttömyyseläkkeessä. Työhistoriaa on oltava vähintään 38 vuotta ja sen on koostuttava rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttavasta työstä. Vanhempainpäiväraha-aikoja voi olla mukana enintään kolmen vuoden ajalta. Työuran pituusedellytyksen täytyminen ratkaistaan työeläkerekisterissä olevien tietojen sekä eläkkeen hakijan toimittamien luotettavien selvitysten perusteella.

Työraaeläkkeen määrä on työraaeläkkeen alkamista edeltävän kuukauden loppuun mennessä ansaittu eläke. Työraaeläkkeen määrä on pienempi kuin työkyvyttömyyseläkkeen määrä, koska työraaeläke ei sisällä tulevan ajan eläkeosaa.

2.5 Perhe-eläke

Leskeneläkettä maksetaan tietyin edellytyksin edunjättäjän aviopuolisolle tai avopuolisolle. Avopuolisolla on oikeus leskeneläkkeeseen, jos huollettavana on edunjättäjän kanssa yhteinen lapsi ja avoliitto oli jatkunut vähintään viisi vuotta. Samaa sukupuolta olevien rekisteröidyn parisuhteen osapuoli rinnastetaan aviopuolisoon. Lapseneläkkeeseen ovat oikeutettuja edunjättäjän alle 20-vuotiaat lapset.

Työeläkejärjestelmän perhe-eläkkeen perusteena on edunjättäjän kuolinhetkellään saama vanhuus- tai työkyvyttömyyseläke. Jos edunjättäjä ei ollut työeläkkeellä eikä ollut vielä täyttänyt vanhuuseläkeikää, perhe-eläkkeen perusteena käytetään työeläkettä, jonka hän olisi saanut, jos hän olisi tullut työkyvyttömäksi kuolinhetkellään.

Perhe-eläke voi olla enintään edunjättäjän täyden työeläkkeen suuruinen. Leski ja lapset saavat taulukon 2.2 mukaisen osuuden edunjättäjän työeläkkeestä. Jos leskeneläkkeeseen oikeutettua leskeä ei ole, lesken laskennallinen osuus maksetaan lapseneläkkeenä lapsille.

Leskeneläkkeen kesto on rajattu 10 vuoteen vuonna 1975 ja sen jälkeen syntyneille. Leskeneläkettä maksetaan kuitenkin vähintään siihen asti, kun nuorin lapseneläkkeen saaja täyttää 18 vuotta. Jos leski on syntynyt ennen vuotta 1975 tai puoliso kuoli ennen vuotta 2022, leskeneläke voi jatkua loppuelämän ajan. Avopuolison leskeneläke jatkuu siihen asti, kun nuorin edunjättäjän kanssa yhteinen lapsi täyttää 18 vuotta. Lapseneläkettä maksetaan lapsen 20 ikävuoden täyttämiseen asti.

Taulukko 2.2

Perhe-eläkkeen osuudet.

Lasten lukumäärä	0	1	2	3	4–
Leskeneläke	6/12	6/12	5/12	3/12	2/12
Lapseneläke	-	4/12	7/12	9/12	10/12
Yhteensä	6/12	10/12	12/12	12/12	12/12

Jos edunsaajina ei ole alaikäisiä lapsia eikä leski ole eläkkeellä, leskelle maksetaan täyttä (6/12) leskeneläkettä kuuden kuukauden ajan. Sen jälkeen lesken omat laskennalliset työeläketulot vähentävät leskeneläkettä.

Leskeneläkettä vähentää se lesken eläketulo, joka ylittää 818,50 euroa kuukaudessa (vuonna 2024). Tämä leskeneläkkeen vähennyksen peruste kehittyi palkkakertoimen mukaisesti. Jos lesken oma työeläke on pienempi kuin vähennyksen peruste, ei leskeneläkettä vähennetä.

Vähennetty leskeneläke lasketaan seuraavan kaavan mukaisesti, kun lesken oma työeläke on suurempi kuin vähennyksen peruste eikä edunsaajina ole alaikäisiä lapsia:

$$\text{Vähennetty leskeneläke} = 0,5 \times \text{edunjättäjän eläke} - 0,5 \times (\text{lesken oma eläke} - 818,50)$$

Taulukossa 2.3 on esimerkkejä vähennetyn leskeneläkkeen määrästä.

Taulukko 2.3

Vähennetty leskeneläke, euroa.

		Edunjättäjän työeläke							
		500	1 000	1 500	2 000	2 500	3 000	3 500	4 000
Lesken oma työeläke	0	250	500	750	1 000	1 250	1 500	1 750	2 000
	500	250	500	750	1 000	1 250	1 500	1 750	2 000
	1 000	159	409	659	909	1 159	1 409	1 659	1 909
	1 500	0	159	409	659	909	1 159	1 409	1 659
	2 000	0	0	159	409	659	909	1 159	1 409
	2 500	0	0	0	159	409	659	909	1 159
	3 000	0	0	0	0	159	409	659	909
	3 500	0	0	0	0	0	159	409	659
	4 000	0	0	0	0	0	0	159	409

2.6 Palkattomat jaksot

Työeläkettä kartuttavat taulukossa 2.4 näkyvät sairaus- ja kuntoutusetuudet, vanhempainpäivärahat, työttömyysetuudet ja koulutusetuudet. Ansiosidonnaisten sosiaalietuuksien ajoilta karttuu eläkettä vastaavien tulojen perusteella, joiden mukaan kyseisen sosiaalietuuden määrä on laskettu. Etuuden peruste otetaan huomioon eri tavalla laskettaessa ansaittua eläkettä ja tulevan ajan eläkettä.

Sairausvakuutuslain mukaisten päivärahaetuuksien ajoilta eläkkeen perusteena on vastaava 12 kalenterikuukauden vuositulo kuin etuuden perusteena. Vanhempainpäivärahojen perusteena olevista ansioista otetaan huomioon 121 prosenttia, Kelan kuntoutusrahan perusteena olevista ansioista 55 prosenttia ja sairauspäivärahan perusteena olevista ansioista 62 prosenttia. Ansiosidonnaisten työttömyyspäivärahojen perusteena olevista ansioista otetaan huomioon 75 prosenttia.

Taulukko 2.4

Sosiaalietuuden perusteena olevan ansion huomioon ottaminen eläkkeessä. Rahamäärät ovat vuoden 2024 tasossa.

Etuus	Sosiaalietuuden perusteesta otetaan huomioon ansaitussa eläkkeessä	Otetaan huomioon tulevan ajan eläkkeessä
Vanhempainpäivärahat	121 %	121 %
• Työnantajalle maksetulta ajalta (työnantaja maksaa äitiysajan palkkaa)	21 %	21 %
• Vähintään	857,15 €/kk	857,15 €/kk
Ansiosidonnainen työttömyyspäiväraha	75 %	100 %
Kuntoutusraha (Kela)	55 %	100 %
Kuntoutusraha (työeläkelait, LITA)	65 %	100 %
LITA-ansionmenetyskorvaukset	65 %	100 %
Aikuiskoulutustuki*	65 %	100 %
Sairauspäiväraha ja erityishoitoraha	62 %	100 %
Tartuntatautipäiväraha	65 %	100 %
Vuorottelukorvaus*	55 %	100 %
Työttömyysturvalain mukainen peruspäiväraha ja työmarkkinatuki	0 %	1 714,30 €/kk
Sairauspäiväraha peruspäivärahan jälkeen	0 %	1 714,30 €/kk
Kotihoidontuki	857,15 €/kk	1 714,30 €/kk
Tutkinto	857,15 €/kk	1 714,30 €/kk

*Hallitus on esittänyt aikuiskoulutustuen ja vuorotteluvapaan lakkauttamista 1.8.2024 alkaen.

Eläkettä karttuu 1,5 prosenttia etuuden perusteena olevasta ansiosta. Sosiaali-etuuksien ajalta karttuu eläkettä silloin, kun työansioita on työuran aikana ollut vähintään 20 571,69 euroa (vuoden 2024 tasossa). Sosiaalietuuden perusteella ei kartu eläkettä ajalta, jolta maksetaan työeläkelakien mukaista eläkettä. Ulkomailta maksettava eläke ei estä karttumista palkattomilta ajoilta.

Koska etuuden peruste voi olla vuosi- tai kuukausitasoinen ja etuutta maksetaan yleensä päiväkohtaisesti, etuuden perusteet on muunnettava päiväkohtaisiksi eläkkeen laskemista varten. Päiväkohtaiset etuuden perusteet kerrotaan etuuspäivien lukumäärällä, jotta saadaan etuuskohtainen vuosiansio.

Eläkkeeseen rinnastettavaa etuutta karttuu myös alle 3-vuotiaan lapsen hoidon ja opiskelun ajalta, mistä säädetään erillislaissa. Sekä tutkintoon johtaneesta opiskelusta että lapsenhoidon ajalta karttuu erillislain mukaista etuutta saman kiinteän euromäärän perusteella. Etuusansio otetaan huomioon tulevan ajan ansioissa kaksinkertaisena.

Etuutta karttuu ylemmän korkeakoulututkinnon perusteella viideltä vuodelta, ammatti-korkeakoulututkinnon perusteella neljältä vuodelta sekä alemman korkeakoulututkinnon ja ammatillisen perustutkinnon perusteella kolmelta vuodelta. Jos henkilö on suorittanut useampia tutkintoja, oikeus etuuteen on kuitenkin yhteensä enintään viideltä vuodelta.

2.7 Indeksit

Maksussa olevia eläkkeitä tarkistetaan vuosittain tammikuun alussa työeläkeindeksillä, jossa ansiotason muutoksen paino on 0,2 ja kuluttajahintojen muutoksen paino 0,8. Vuonna 2024 työeläkeindeksi nousi 5,7 prosenttia edellisvuodesta ja sen pisteluku on 3037. Korkean inflaation seurauksena työeläkeindeksin muutos ja siten eläkkeiden indeksitarkistukset ovat olleet vuosina 2023 ja 2024 selvästi suurempia kuin edeltävinä vuosina.

Työuran aikaiset ansiotulot tarkistetaan eläkettä määrättäessä eläkkeen alkamisvuoden tasoon palkkakerroimella. Vuonna 2024 palkkakerroin on 1,637. Nousua edellisestä vuodesta on 5,1 prosenttia. Palkkakerroimessa palkansaajien ansiotason muutoksen paino on 0,8 ja kuluttajahintojen muutoksen paino 0,2. Palkkakerroimella tarkistetaan vuosittain myös työeläkelaeissa säädettyt rahamäärät, jotka säätelevät muun muassa eläkelakien mukaisen vakuuttamisen ja karttumisen ehtoja.

Työeläkeindeksi kasvoi vuonna 2024, kuten myös vuonna 2023, poikkeuksellisesti enemmän kuin palkkakerroin. Tänä vuonna indeksien ero on kuitenkin huomattavasti pienempi kuin viime vuonna. Työeläkeindeksin palkkakerrointa suurempi nousu suosii eläkkeen ottamista ennen vuodenvaihdetta, kun maksussa olevaa eläkettä tarkistetaan vuodenvaihteessa työeläkeindeksillä ja seuraavan vuoden puolella alkava eläke puolestaan tarkistetaan palkkakerroimella.

Palkkakerroin ja työeläkeindeksi määrätään Tilastokeskuksen laskemien virallisten ansiotasojen ja kuluttajahintaindeksisarjojen perusteella. Ansiotasoindeksi mittaa kaikkien palkansaajien säännöllisen työajan ansioiden kehitystä. Hintaindeksinä käytetään

kansallista kuluttajahintaindeksiä. Ansiotason ja kuluttajahintojen kehitystä mitataan vuoden kolmannen neljänneksen vuosimuutoksella. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö antaa palkkakertoimen ja työeläkeindeksin vuosittain asetuksella lokakuun loppuun mennessä.

2.8 Elinaikakerroin

Vuodesta 2010 lähtien alkavat eläkkeet on tarkistettu elinaikakertoimella, jonka avulla työeläkkeet sopeutetaan automaattisesti elinajanodotteen muutoksiin. Elinajanodotteen ollessa nousussa elinaikakerroin pienentää kuukausittain maksettavaa työeläkettä, mutta ei kavenna eläkkeensaajan koko vanhuuseläkeajalta maksettavaa eläkekertymää, jos eläkkeensaaja elää elinajanodotteen pidentymistä vastaavaan ikään.

Elinaikakerroin määrätään kullekin syntymävuosiluokalle 62 vuoden iässä. Vuodelle 2024 elinaikakerroin saa arvon 0,94692 ja se koskee vuonna 1962 syntyneiden vanhuuseläkkeitä. Kerroin koskee myös tätä nuorempia, joille vuonna 2024 myönnetään ennen 62 ikävuoden täyttämistä vanhuuseläke alemmassa eläkeiässä, työkyvyttömyyseläke tai osittainen varhennettu vanhuuseläke. Vuodelle 2024 vahvistettu elinaikakerroin leikkaa kuukausieläkettä poikkeuksellisesti vähemmän kuin edellisvuoden kerroin. Syynä on korona-ajan korkea kuolleisuus.

Vuonna 2024 alimmassa vanhuuseläkeiässä tai vanhempana eläkkeelle siirtyvien työeläke tarkistetaan ikäluokalle aiemmin vahvistetulla kertoimella (liitetaulukko 3.8). Elinaikakertoimen laskentatapa muuttuu vuonna 1965 syntyneistä alkaen. Tällöin elinaikakertoimen leikkaava vaikutus lievenee, kun myös eläkeikä sidotaan elinajanodotteen nousuun.

Elinaikakerroin vaikuttaa perhe-eläkkeeseen edunjättäjän eläkkeen kautta. Elinaikakerrointa ei sovelleta varsinaiseen perhe-eläkkeeseen vaan sen vaikutus on mukana edunjättäjän työeläkkeessä, jonka pohjalta perhe-eläke on laskettu.

Elinaikakerrointa ei sovelleta kansaneläkkeen määrään. Kansaneläke ja takuueläke korvaavat osaltaan elinaikakertoimen aiheuttamaa työeläkkeen pienennystä.

3 Kansaneläkejärjestelmän etuudet

Kansaneläkejärjestelmästä maksettavat kansaneläke- ja takuueläke-etuudet turvaavat perustoimeentulon, jos työeläketurva jää pieneksi tai sitä ei ole karttunut ollenkaan. Kansaneläkejärjestelmän toimeenpanosta vastaa Kela. Kansaneläkejärjestelmän etuudet ja kansaneläkerahaston toimintakulut rahoitetaan täysin valtion budjetista.

Kansaneläkelaissa määritellyt ja Kelan maksamat eläkkeet ovat vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläke. Vanhuus- ja työkyvyttömyyseläke määräytyvät samalla tavalla. Takuueläke täydentää näitä eläkkeitä, jos kokonaisaläke jää matalaksi. Perhe-eläkkeen määräytymisestä on kerrottu omissa luvuissaan.

Eläkkeensaajalla voi lisäksi olla oikeus Kelan maksamaan asumistukeen, hoitotukeen, lapsikorotukseen tai rintamalisään.

3.1 Kansaneläke

3.1.1 Oikeus kansaneläkkeeseen

Täyteen kansaneläkelain mukaiseen vanhuuseläkkeeseen on oikeus 65 vuoden iässä. Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneillä kansaneläkkeen vanhuuseläkeikä sidotaan työeläkelain mukaiseen ikäluokkakohtaiseen eläkeikään. Varhennettuun vanhuuseläkkeeseen on oikeus 64 vuoden iässä. Vuonna 1962 tai myöhemmin syntyneet eivät voi ottaa kansaneläkettä varhennettuna.

Työttömyyspäivärahaa lisäpäivärahaoikeuden perusteella saavalla pitkäaikaistyöttömällä on oikeus kansaneläkelain mukaiseen varhennusvähennyksellä vähentämättömään vanhuuseläkkeeseen 64 vuoden iässä. Vuonna 1962 tai myöhemmin syntyneillä pitkäaikaistyöttömällä ei ole oikeutta vähentämättömään vanhuuseläkkeeseen ennen vanhuuseläkeikää.

Kansaneläkelain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen voi saada, jos sairaus, vika tai vamma estää kohtuullisen toimeentulon turvaavan työnteon. Henkilön katsotaan saavan kohtuullisen toimeentulon, jos hän ansaitsee kuukaudessa yli 976,59 euroa.

Pelkän osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen tai työraueläkkeen saajalla ei ole oikeutta kansaneläkkeeseen, elleivät Kelan vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeen edellytykset täyty.

3.1.2 Kansaneläkkeen määrä

Kansaneläkkeen määrä riippuu eläkkeensaajan muista eläketuloista, perhesuhteista ja asumisajasta Suomessa. Kansaneläkkeen täysi määrä nousee 5,9 prosenttia vuonna 2024. Täysi määrä on yksin asuvalle henkilölle 775,70 euroa kuukaudessa ja avo- tai avioliitossa asuvalle 692,54 euroa kuukaudessa. Täydestä kansaneläkkeestä vähennetään puolet työeläkkeestä, joten kansaneläke on sitä pienempi, mitä

suuremmat ovat muut eläketulot. Työeläke vähentää kansaneläkettä vasta, kun eläketulot ylittävät rajatulon, joka on 65,62 euroa kuukaudessa vuonna 2024. Pienin maksettava kansaneläke vuonna 2024 on 7,90 euroa kuukaudessa.

$$\text{Kansaneläke} = \text{Täysi kansaneläke} - 0,5 \times (\text{muut eläketulot} - 65,62)$$

Taulukko 3.1

Täysi kansaneläke vuonna 2024, euroa kuukaudessa.

Asumistilanne	Täysi kansaneläke	Työeläke, jolla ei enää saa kansaneläkettä
Yksin asuva	775,70	1 601,21
Avo- tai avioliitossa	692,54	1 434,88

Varhennettua vanhuuseläkettä vähennetään pysyvästi 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolla eläkettä varhennetaan vanhuuseläkeistä. Lykättyä kansaneläkettä korotetaan 0,6 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolla eläkkeen alkamista lykätään vanhuuseläkeiän täyttämisen jälkeen. Vuonna 1962 ja sen jälkeen syntyneen kansaneläkettä korotetaan 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolla eläkkeen alkamista lykätään vanhuuseläkeiän täyttämisen jälkeen.

Kansaneläkelaitos laskee kansaneläkkeen määrän käyttäen vuositasoisia euromääriä. Työeläkkeen määrä kuukaudessa kerrotaan kahdellatoista ja pyöristetään lähimpään euroon. Rajatulot ovat laskennassa vuositasoisina. Lopullinen kansaneläke maksetaan kuukausitasoiseksi muunnettuna lähimpään senttiin pyöristettynä. Maksussa olevan kansaneläkkeen määrä tarkistetaan siviilisäädyn muuttuessa tai jos työeläkkeessä tapahtuu joku muu kuin indeksistä johtuva muutos.

3.1.3 Kansaneläkkeessä huomioon otettavat tulot

Kansaneläkettä laskettaessa otetaan eläketulona huomioon

- lakisääteiset työeläkkeet
- työnantajan järjestämät vapaaehtoiset eläkejärjestelyt
- tapaturma- ja ammattitautilain, liikennevakuutuslain ja sotilastapaturmalain mukaiset korvaukset, mutta ei näihin maksettuja kertakorotuksia
- osittainen varhennettu vanhuuseläke varhennusvähennyksellä lisättynä ja ilman mahdollista lykkäyskorotusta.

Kansaneläkettä laskettaessa henkilön työeläketuloa ei kuitenkaan ole

- 63 vuoden iän täyttämisen jälkeen tehdystä työstä karttunut työeläkkeen osa vuosilta 2005–2016
- työeläkkeen lykkäyskorotus alimman vanhuuseläkeiän täyttämisen jälkeiseltä ajalta
- työeläkkeen kuntoutuskorotus
- opiskelun ja alle 3-vuotiaan lapsen hoidon ajalta karttunut osa (ei myöskään perhe-eläkkeeseen sisältyvä)
- työkyvyttömyyseläkkeeseen viiden vuoden jälkeen maksettava kertakorotus (ei myöskään perhe-eläkkeeseen sisältyvä).

Kansaneläkettä pienentää työeläkejärjestelmän perhe-eläkkeen koko maksettava määrä lukuun ottamatta opiskelun ja alle kolmivuotiaan lapsen hoidon ajalta karttunutta eläkettä ja työkyvyttömyyseläkkeen kertakorotusta. Myös perhe-eläkkeeseen sisältyvä edunjättäjän 63–67-vuotiaana ansaitsema 4,5 prosentin karttuma ajalta ennen vuotta 2017 siis pienentää kansaneläkettä. Osittainen varhennettu vanhuuseläke otetaan tulona huomioon ilman varhennusvähennystä.

Ulkomailta maksettavat eläkkeet ja korvaukset pienentävät tietyin edellytyksin kansaneläkettä. Kansaneläkkeen määrää pienentää toisen EU-maan maksama työeläke samalla lailla kuin Suomen työeläke sovellettaessa EU:n sosiaaliturva-asetusta 883/2004.

Kansaneläkkeessä otetaan tulona huomioon ulkomailta maksettavat

- työ- ja virkasuhteeseen sekä yrittäjätoimintaan perustuvat lakisääteiset ja vapaaehtoiset työeläkkeet
- työtapaturmaan perustuvat omat eläkkeet ja perhe-eläkkeet
- liikennevahinkoon perustuvat omat eläkkeet ja perhe-eläkkeet
- sotilasvamman perustuvat perhe-eläkkeet
- kansaneläkettä ja kansaneläkelain mukaista perhe-eläkettä vastaavat eläkkeet.

3.2 Takuueläke

Takuueläke on Kelan eläke-etuus, joka on tarkoitettu pienten eläketulojen saajille. Takuueläkettä ei kuitenkaan makseta, jos henkilö saa pelkästään osatyökyvyttömyyseläkettä, perhe-eläkettä tai osittaista varhennettua vanhuuseläkettä. Takuueläke on veronalainen etuus ja sitä maksetaan vain Suomessa asuville henkilöille.

Vuonna 2024 takuueläkkeen täysi määrä on 976,59 euroa kuukaudessa. Indeksi-tarkistus korotti täyttä määrää 5,9 prosenttia. Pelkkää kansaneläkettä saava, puolison kanssa asuva saa takuueläkettä enimmillään 284,05 euroa kuukaudessa. Pienin maksettava takuueläke on 7,90 euroa kuukaudessa.

Takuueläkkeeseen ei lasketa lykkäyskorotusta, mutta siihen sovelletaan samaa varhennusvähennystä kuin kansaneläkkeeseen. Vanhuuseläkkeen saajalle takuueläke voidaan siten myöntää kansaneläkkeen tavoin aikaisintaan 64-vuotiaana.

Takuueläkkeen määrään vaikuttavat henkilön saamat muut, myös ulkomailta saadut, eläketulot. Siihen eivät vaikuta eläkettä saavan hoitotuki, rintamalisät eikä eläkkeen lapsikorotus. Takuueläkettä eivät myöskään pienennä ansiotulot, pääomatulot eikä omaisuus tai omaishoidon tuki. Takuueläke otetaan kuitenkin tulona huomioon eläkkeensaajan asumistukea laskettaessa. Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen (OVE) perusteella ei synny oikeutta takuueläkkeeseen. Jos jotain muuta takuueläkkeeseen oikeuttavaa eläkettä maksetaan OVE:n rinnalla, maksussa oleva OVE otetaan takuueläkettä pienentävänä tulona huomioon.

Takuueläkettä laskettaessa otetaan eläketulona huomioon

- kansaneläke
- lakisääteiset työeläkkeet
- työnantajan järjestämät vapaaehtoiset eläkejärjestelyt
- kaikki ulkomailta maksettavat eläkkeet ja korvaukset, jotka Suomessa maksettuina otettaisiin tuloksi
- tapaturma- ja ammattitautilain, liikennevakuutuslain ja sotilastapaturmalain mukaiset korvaukset, mutta ei näihin maksettuja kertakorotuksia
- osittainen varhennettu vanhuuseläke maksussa olevan määrän suuruisena
- muut eläkkeet ja korvaukset (sanomalehtimies-, urheilija- ja taiteilijaeläkkeet ja perhe-eläkkeet, taiteilijaprofessorin ja taiteilija-apurahansaajan eläke ja perhe-eläke, diplomaatin puolisolle maksettava erityiskorvaus, rikosvahinkolain mukainen perhe-eläke, potilasvahinkolain mukainen perhe-eläke).

65 vuotta täyttäneillä tai 16 vuotta täyttäneillä ja kansaneläkelain mukaisesti työkyvyttömillä maahanmuuttajilla on myös oikeus takuueläkkeeseen, jos asumisaika-vaatimukset täyttyvät.

Takuueläke = 976,59 – muut eläketulot

3.3 Perhe-eläke

3.3.1 Leskeneläke

Kansaneläkelain mukaiseen leskeneläkkeeseen on oikeus vain alle 65-vuotiaalla leskellä. Leskeneläkettä maksetaan tietyin edellytyksin aviopuolisolle ja avopuolisolle. Avopuolisolla on oikeus leskeneläkkeeseen, jos huollettavana on edunjättäjän kanssa yhteinen lapsi ja avoliitto oli jatkunut vähintään viisi vuotta. Samaa sukupuolta olevien rekisteröidyn parisuhteen osapuoli rinnastetaan aviopuolisoon.

Leskeneläke muodostuu alku- ja jatkoeläkkeestä. Leskellä on oikeus alkueläkkeeseen kuuden kuukauden ajan puolison kuoleman jälkeen. Alkueläke on vakiomääräinen, eivätkä siihen vaikuta lesken omat tulot tai omaisuus. Vuonna 2024 alkueläkkeen määrä on 383,30 euroa kuukaudessa.

Jos leskellä on huollettavanaan alle 18-vuotias lapsi, lesken jatkoeläke on vähintään perusmäärän (120,06 €/kk) suuruinen ja lisäksi voidaan maksaa tuloista riippuen täydennysmäärää. Täydennysmäärää ei jää maksettavaksi, jos tulot ylittävät 1 311,80 euroa kuukaudessa (avo- tai avioliitossa olevalla 1 143,88 €/kk).

Jos leskellä ei ole huollettavanaan alle 18-vuotiasta lasta, jatkoeläkkeenä voidaan maksaa vain tuloista riippuvaa täydennysmäärää. Jos leskellä on tuloja enemmän kuin 65,62 euroa kuukaudessa, täydestä täydennysmäärästä vähennetään puolet ylimenevistä tuloista. Leskeneläkettä ei jää maksettavaksi, jos tulot ylittävät 1 296,05 euroa kuukaudessa (avo- tai avioliitossa olevalla 1 128,13 €/kk).

Leskeneläkkeen kesto on rajattu 10 vuoteen vuonna 1975 ja sen jälkeen syntyneille. Leskeneläkettä maksetaan kuitenkin siihen asti, kun nuorin lapseneläkkeen saaja täyttää 18 vuotta. Jos leski on syntynyt ennen vuotta 1975 tai puoliso kuoli ennen vuotta 2022, leskeneläke jatkuu 65 vuoden iän täyttämiseen asti. Avopuolison leskeneläke jatkuu siihen asti, kun nuorin edunjättäjän kanssa yhteinen lapsi täyttää 18 vuotta. Leskeneläkettä maksetaan kuitenkin enintään 65 vuoden ikään asti.

Lesken jatkoeläkettä pienentävät muut tulot. Tuloina otetaan huomioon 60 prosenttia työtuloista, työttömyysturvasta, sairauspäivärahasta ja lasten kotihoidontuen hoitorahasta. Täysimääräisinä otetaan huomioon lesken omat eläkkeet, leskelle puolison jälkeen maksetut perhe-eläkkeet, korkotulot ja osingot, muut pääomatulot ja YEL- ja MYEL-työtulo. Työeläkkeenä otetaan huomioon vastaavat eläkkeen osat kuin omassa kansaneläkkeessä.

Taulukko 3.2.

Leskeneläkkeen määrä vuonna 2024.

Leskeneläkkeen tyyppi	euroa/kk
Alkueläke (6 kk)	383,30
Yksin asuvan jatkoeläke täysimääräisenä, kun alle 18-vuotiaita lapsia	743,19
Avo- tai avioliitossa asuvan jatkoeläke täysimääräisenä, kun alle 18-vuotiaita lapsia	659,21
Yksin asuvan jatkoeläke täysimääräisenä, kun ei alle 18-vuotiaita lapsia	623,13
Avo- tai avioliitossa asuvan jatkoeläke täysimääräisenä, kun ei alle 18-vuotiaita lapsia	539,15

3.3.2 Lapseneläke

Kelan lapseneläkettä maksetaan alle 18-vuotiaalle edunjättäjän omalle lapselle, otto-lapselle tai lapselle, jonka elatuksesta edunjättäjä vastasi. Päätoimisesti opiskeleva 18 vuotta täyttänyt voi saada Kelalta niin sanottua koululaiseläkettä 21 vuoden iän täyttämiseen asti. Siihen kuuluu vain lapseneläkkeen perusmäärä. Jos lapsen molemmat vanhemmat tai huoltajat ovat kuolleet, lapseneläke maksetaan kummankin jälkeen erikseen.

Lapseneläkkeeseen kuuluu tuloista riippumaton perusmäärä sekä täydennysmäärä, jota maksetaan, jos muut kuin Kelan maksamat perhe- tai huoltoeläkkeet ovat alle 278,96 euroa kuukaudessa.

$$\text{Lapseneläke} = 70,53 + (106,68 - 0,5 \times (\text{muut perhe-eläkkeet} - 65,62))$$

Taulukko 3.3.

Lapseneläke vuonna 2024.

Lapseneläke	euroa/kk
Perusmäärä	70,53
Lapsen täydennysmäärä	106,68
Täysi lapseneläke	177,21
Rajatulo = tulo, jolla saa täyden eläkkeen	65,62

3.4 Eläketuki

Eläketuki oli kertaluonteinen ratkaisu, jolla turvattiin ikääntyneille pitkäaikaistyöttömille toimeentulo ennen vanhuuseläkkeelle siirtymistä. Laki koski ennen 1.9.1958 syntyneitä henkilöitä, jotka olivat olleet työttöminä lähes yhtäjaksoisesti viisi vuotta. Eläketuki vastasi määrältään takuueläkettä. Eläketuki päättyi vanhuuseläkkeen alkaessa tai viimeistään 65 vuoden iässä, joten viimeiset eläketuet ovat päättyneet elokuussa 2023.

3.5 Kansaneläkeindeksi

Kansaneläkejärjestelmän etuuksia tarkistetaan vuosittain kansaneläkeindeksillä. Vuonna 2024 kansaneläkeindeksin pisteluku on 1911. Pisteluku kasvoi 5,9 prosenttia vuodesta 2023. Kansaneläkkeen ja takuueläkkeen sekä vammaisetuksien määrät tarkistettiin normaalisti, mutta indeksitarkistuksia ei tehdä kaikkiin Kelan etuuksiin vuosille 2024–2027 ulottuvan jäädytyspäättöksen seurauksena. Esimerkiksi eläkkeensaajan asumistuen määräytymisperusteita ei tarkisteta.

Indeksijäädytyksellä on kuitenkin yläraja. Jos jäädytys vähentää etuuksien reaalista tasoa yli 10,2 prosenttia, tehdään normaalit indeksitarkistukset. Käytännössä, mikäli kansaneläkeindeksin pisteluku on jonain lakien voimassaolovuotena vähintään 2009, lakia sovelletaan vain kyseisen vuoden loppuun asti.

Kansaneläkeindeksi määrätään vuosittain elinkustannusindeksin perusteella. Kansaneläkeindeksin pisteluku seuraavalle vuodelle lasketaan jakamalla edellisen vuoden kolmannen neljänneksen kuukausien (heinä-, elo- ja syyskuun) elinkustannusindeksin pistelukujen kokonaislukuna ilmoitettu keskiarvo laissa määritellyllä jakajalla. Kansaneläkelaitos vahvistaa seuraavan kalenterivuoden kansaneläkeindeksin pisteluvun kunkin vuoden lokakuun loppuun mennessä ja uuden indeksin mukaisia etuuksia maksetaan seuraavan vuoden tammikuun alusta lähtien.

3.6 Asumisaikavaatimukset ja Kelan maksamien eläkkeiden suhteuttaminen asumisaikaan

Kansaneläkettä ja takuueläkettä voi saada Suomessa asuva henkilö, jos hän on 16 vuotta täytettyään asunut Suomessa vähintään kolmen vuoden ajan.

Perhe-eläkkeen voi saada, jos edunjättäjä oli 16 vuotta täytettyään asunut Suomessa vähintään kolmen vuoden ajan. Leskeneläkkeen myöntämisen edellytyksenä on lisäksi, että myös leski on asunut Suomessa ennen edunjättäjän kuolemaa vähintään kolmen vuoden ajan 16 vuotta täytettyään ja muuttanut Suomeen vuoden kuluessa edunjättäjän kuolemasta. Lapseneläkkeen osalta edellytetään, että lapsi on asunut Suomessa edunjättäjän kuollessa tai muuttanut Suomeen vuoden kuluessa edunjättäjän kuolemasta.

EU:n sosiaaliturva-asetusta 883/2004 sovellettaessa eläkeoikeutta varten otetaan tarvittaessa huomioon myös henkilölle toisesta EU-maasta eläkeoikeutta ja eläkkeen laskentaa varten karttuneet ajat. Jos henkilöllä ei ole missään maassa yhden vuoden vakuutusaikaa, hänellä on oikeus kuitenkin kansaneläkkeeseen, jos hän on viimeksi ollut vakuutettuna Suomessa ja kaikkien maiden vakuutusaika on yhteensä vähintään kolme vuotta.

Jos asumisaikavaatimukset täyttyvät, mutta hakija tai edunjättäjä on asunut Suomessa alle 80 prosenttia 16 vuoden iän täyttämisen ja eläkkeen alkamisen tai 65 vuoden täyttämisen välisestä ajasta, suhteutetaan kansaneläke sekä leskeneläke Suomessa asuttuun aikaan. Lapseneläkettä ja takuueläkettä ei suhteuteta asumisaikaan.

3.7 Eläkkeensaajan asumistuki

Eläkkeensaajan asumistuen piiriin kuuluvat yksin asuvat eläkkeensaajan asumistukeen oikeuttavaa eläkettä saavat henkilöt, avio- ja avoparit, joista toinen tai molemmat saavat eläkkeensaajan asumistukeen oikeuttavaa eläkettä sekä taloudet, joissa kaikki saavat eläkkeensaajan asumistukeen oikeuttavaa eläkettä. Muut ruokakunnat kuuluvat yleisen asumistuen piiriin.

Eläkkeensaajan asumistukea ei makseta osatyökyvyttömyyseläkkeen tai osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen saajille eikä pelkkää vapaaehtoista eläkettä saavalle henkilölle. Heillä voi olla oikeus yleiseen asumistukeen.

Eläkkeensaajan asumistuen kansaneläkeindeksiin sidottujen määräytymisperusteiden korotukset on jäädytetty vuosille 2024–2027. Ne pysyvät siis vuoden 2023 tasossa. Muutoin eläkkeensaajan asumistuki määräytyy kuten ennenkin. Yleinen asumistuki sen sijaan pienenee leikkausten seurauksena vuoden 2024 huhtikuusta alkaen, ja yleisen asumistuen maksaminen omistusasuntoihin päättyy vuonna 2025.

Vuonna 2024 eläkkeensaajan asumistukea voidaan maksaa, jos eläkkeensaajalla on asumiskustannuksia vähintään 787 euroa vuodessa. Pienin maksettava asumistuki on 7,46 euroa kuukaudessa. Eläkkeensaajan asumistuki on 85 prosenttia hyväksyttävistä asumismenoista, jotka ylittävät omavastuuosuuden.

Perusomavastuu on kaikilla eläkkeensaajilla 681,39 euroa vuodessa. Eläkkeensaajan ja hänen puolisonsa tuloista riippuen perusomavastuun päälle voidaan laskea lisäomavastuu. Lisäomavastuu on 41,3 prosenttia siitä tulojen osasta, joka ylittää perhesuhteiden mukaisesti määräytyvät tulorajat. Eläkkeensaajan asumistuen suuruuteen vaikuttavat lähes kaikki omat ja puolison jatkuvasti saamat tulot. Asumistukea ei suhteuteta asumisaikaan.

$$\text{Eläkkeensaajan asumistuki} = 0,85 \times (\text{hyväksytyt asumiskustannukset} - (\text{perusomavastuu} + \text{mahdollinen lisäomavastuu}))$$

Asumiskustannusten hyväksyttävät enimmäismäärät määräytyvät asuinkunnan perusteella. Vuonna 2024 asumiskustannusten enimmäismäärät pysyvät vuoden 2023 tasolla.

Taulukko 3.4

Asumiskustannusten enimmäismäärät vuonna 2024, euroa vuodessa.

I kuntaryhmä	II kuntaryhmä	III kuntaryhmä
9 287	8 541	7 493

Kuntaryhmä I Espoo, Helsinki, Kauniainen ja Vantaa.

Kuntaryhmä II Hyvinkää, Hämeenlinna, Joensuu, Jyväskylä, Järvenpää, Kerava, Kirkkonummi, Kouvola, Kuopio, Lahti, Lappeenranta, Lohja, Nurmijärvi, Oulu, Pori, Porvoo, Raisio, Riihimäki, Rovaniemi, Seinäjoki, Sipoo, Tampere, Turku, Tuusula, Vaasa ja Vihti.

Kuntaryhmä III muut kunnat.

Taulukko 3.5

Lisäomavastuun tulorajat vuonna 2024.

Asumistilanne	€/v	€/kk
Yksin asuva	10 280	856,67
Puoliso, jolla ei oikeutta asumistukeen	14 746	1 228,83
Puoliso, jolla oikeus asumistukeen	16 783	1 398,58

Taulukko 3.6

Enimmäismääräinen eläkkeensaajan asumistuki vuonna 2024, euroa kuukaudessa.

Asumistilanne	I kuntaryhmä	II kuntaryhmä	III kuntaryhmä
Yksin asuva	609,56	556,72	482,49
Puoliso, jolla oikeus asumistukeen	304,78	278,36	241,24

3.8 Muut lisät

Taulukkoon 3.7 on koottu eläkkeensaajan hoitotukien, lapsikorotuksen, rintamalisien ja veteraanilisän määrät vuonna 2024. Näihin lisiin tehtiin normaalit indeksitarkistukset. Eläkkeensaajien hoitotuesta säädetään vammaistukilaissa, ja siitä korvataan sairaan ja vammaisen eläkkeensaajan kotona asumisen kuluja ja erityiskustannuksia. Eläkkeensaajan hoitotukia ovat perus-, korotettu ja ylin hoitotuki, joita myönnetään avuntarpeen, ohjauksen ja valvonnan tarpeen sekä erityiskustannusten määrän perusteella. Nämä etuudet suhteutetaan asumisaikaan Suomessa.

Kela myöntää lapsikorotusta eläkkeensaajille alle 16-vuotiaista lapsista. Sotaveteraanit voivat saada rintamalisää ja ylimääräistä rintamalisää. Lisäksi ylimääräistä rintamalisää ja korotettua tai ylintä hoitotukea saaville Kela maksaa veteraanilisää. Näitä lisiä ei suhteuteta asumisaikaan Suomessa.

Taulukko 3.7

Muiden lisien määriä vuonna 2024, euroa kuukaudessa.

Etuus	€/kk
Perushoitotuki	83,34
Korotettu hoitotuki	181,56
Ylin hoitotuki	383,92
Lapsikorotus	25,92
Rintamalisä	146,28
Ylimääräinen rintamalisä, täysi määrä (yksin asuva)	300,97
Ylimääräinen rintamalisä, täysi määrä (puolison kanssa asuva)	263,55
Veteraanilisä	125,79

4 Ensisijaiset etuudet

Tapaturma- ja liikennevakuutuksesta maksettavat korvaukset ovat työeläkkeisiin nähden ensisijaisia. Etuudensaaja saa työeläkettä vain siltä osin, kuin hänen työeläkkeensä on suurempi kuin ensisijaiset etuudet. Ensisijaiset etuudet eivät kuitenkaan vähennä vahinkotapahtumavuoden jälkeisen työskentelyn perusteella karttunutta työeläkettä. Tapaturmavakuutuksen päivärahan ja liikennevakuutuksen ansionmenetykskorvauksen ajalta karttuu uutta työeläkettä myös kyseisen etuuden perusteella.

Ensisijaisista etuuksista korvataan ansiotulojen menetys sen suuruisena kuin vahingonkärnsijä olisi ilman vahingon sattumista ansainnut. Ensisijaisia etuuksia ovat seuraavien lakien mukaiset ansionmenetykskorvaukset tai eläkkeet tietyin poikkeuksin:

- työtapaturma- ja ammattitautilaki
- maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaki
- liikennevakuutuslaki
- sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annettu laki
- kriisinhallintatehtävissä sattuneen tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annettu laki.

Lakisääteinen tapaturmavakuutus on ensisijainen liikennevakuutukseen nähden.

Työtapaturma- ja ammattitautilaki korvaa työtapaturmista ja ammattitaudeista aiheutuneet ansionmenetykset ja sairaanhoitokulut. Lakisääteisestä tapaturmavakuutuksesta maksetaan päivärahaa vuoden ajan ja työkyvyttömyyden jatkuessa tämän jälkeen tapaturmaeläkettä. Kuntoutusrahaa voidaan maksaa päivärahan ja tapaturmaeläkkeen suuruisena. Vakuutuksesta maksetaan myös muun muassa tutkimus- ja hoitokustannukset, haittaraha pysyvästä haitasta, ammatillinen ja lääkinnällinen kuntoutus sekä kuolemantapauksessa hautausapu ja omaisille perhe-eläkettä.

Työtapaturmavakuutuksen mukaisen päivärahan suuruus on neljän viikon ajan tapaturmapäivän jälkeen samansuuruinen kuin työntekijälle maksettu sairausajan palkka. Jos sairausajalta ei ole maksettu palkkaa, määräytyy päiväraha tapaturmaa edeltäneiden neljän viikon työansioiden perusteella. Neljän ensimmäisen viikon jälkeen päivärahan suuruus on 1/360 vahingoittuneen vuosityöansioista. Vuosityöansio määritetään lähtökohtaisesti joko edellisvuoden ansioista tai viiden viimeisen vuoden tulojen keskiarvosta, jos näiden tulojen välillä on vähintään 20 prosentin ero. Päivärahaa voidaan maksaa myös osakorvauksena, jos työkyvyttömyys ja ansioiden aleneminen on osittaista. Korvauksen saamiseksi tulee työkyvyn alentuman olla vähintään kymmenen prosenttia.

Täysi tapaturmaeläke on 85 prosenttia vuosityöansioista alle 65-vuotiaalle ja 70 prosenttia vuosityöansioista 65 vuotta täyttäneelle. Myös tapaturmaeläke voidaan maksaa

osakorvauksena, jos työkyvyttömyys ja ansioiden aleneminen on vähintään kymmenen prosenttia.

Jos tapaturma sattuu vanhuuseläkkeen rinnalla tehdyssä työssä, päivärahaa ja tapaturmaeläkettä maksetaan kolmen vuoden ajan, enintään työeläkelakien mukaisen vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan täyttämiseen asti. Päivärahaa ja tapaturmaeläkettä ei tällöin vähennetä työeläkkeestä.

Jos henkilö loukkaantuu liikenneonnettomuudessa, hän saa liikennevakuutuslain mukaista korvausta. Liikennevakuutuksesta korvataan muun muassa sairaanhoitokulut, ansionmenetyt, tilapäinen ja pysyvä haitta sekä lesken ja lasten elatuksen menetys. Henkilövahingoista maksettaville erilaisille korvauksille ei ole enimmäismäärää, vaan korvaus suoritetaan todellista vahinkoa vastaavana.

Potilasvahinkolain mukaan voidaan maksaa korvauksia henkilövahingosta. Ennen vuotta 2021 potilasvahingon korvaukset olivat työeläkkeeseen nähden ensisijaisia, mutta vuodesta 2021 alkaen eläkkeensaajan näkökulmasta toissijaisia. Työeläkettä maksetaan täysimääräisesti ja potilasvakuutuksesta korvataan työeläkkeen yli menevä osuus. Potilasvakuutusjärjestelmä on kuitenkin rahoituksellisesti ensisijainen työkyvyttömyyseläkkeiden ja kuntoutusetuuksien osalta. Eläkelaitos voi potilasvahinkotilanteissa periä enintään työeläkettä vastaavan osuuden Potilasvakuutuskeskukselta.

5 Verotus

Työeläke, kansaneläke ja takuueläke ovat verotettavaa ansiotuloa. Verotonta tuloa ovat kuitenkin esimerkiksi kansaneläkkeen lapsikorotus, eläkkeensaajien hoitotuki, rintamalisä, veteraanilisä ja asumistuki.

Myös työtapaturma-, liikenne- ja potilasvahinkovakuutuksesta maksettavia eläkkeitä verotetaan ansiotuloverotuksen mukaisesti eläkkeenä. Eläketulona ei sen sijaan pidetä näistä vakuutuksista maksettuja päivärahoja tai alle vuoden kestävästä työkyvyttömyyden perusteella saatuja korvauksia.

Työnantajan järjestämä kollektiivinen lisäeläke ja kertamaksullinen eläke kuuluvat ansiotuloverotuksen piiriin. Vapaaehtoiseen yksilölliseen eläkevakuutukseen perustuva eläke on veronalaista pääomatuloa vuoden 2005 alusta voimassa olleen lain mukaan. Aikaisemmin vapaaehtoinen eläkevakuutus kuului ansiotuloverotuksen piiriin. Vapaaehtoisen eläkevakuutuksen perusteella maksettava eläke verotetaan ansio- tai pääomatulona sen mukaan, miten vastaava vakuutusmaksu on vähennetty.

5.1 Vähennykset ansiotuloverotuksessa

Tuloista on oikeus vähentää niiden hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneet menot sekä vähennykset. Vähennykset pienentävät verotettavaa ansiotuloa ja alentavat siten verojen määrää. Vuodesta 2023 alkaen verotettava tulo on määräytynyt samalla tavalla kunnallis- ja valtionverotuksessa, ja myös vähennykset ovat siten samat.

Ansiotuloista tehtävien vähennysten lisäksi joitain vähennyksiä tehdään verosta. Näitä ovat työtulovähennys, elatusvelvollisuusvähennys, kotitalousvähennys, alijäämahyvytys ja erityinen alijäämahyvytys. Tässä on käsitelty vain muutamia eläkkeensaajan ja palkansaajan oleellimpia vähennyksiä. Vähennyksistä on kerrottu lisää liitteessä 2.

Eläkkeensaaja voi saada kunnallis- ja valtionverotuksessa eläketulovähennyksen ja perusvähennyksen. Perusvähennyksen enimmäismäärää korotettiin 110 eurolla 3 980 euroon vuoden 2024 alusta.

Eläketulovähennys määräytyy kansaneläkkeen täyden määrän perusteella. Siten se muuttuu kansaneläkkeen indeksikorotusten ja tasokorotusten seurauksena. Vuonna 2024 eläketulovähennyksen täysi määrä on 10 920 euroa. Jos vuosieläke ylittää täyden eläketulovähennyksen määrän, eläketulovähennystä pienennetään 51 prosentilla ylimenevän osan määrästä. Siltä osin kuin eläke ylittää 22 500 euroa, vähennyksen määrä kuitenkin pienenee 15 prosentilla ylittävältä osalta. Myös eläkkeensaajan muut mahdolliset ansiotulot otetaan huomioon eläketulovähennyksen laskennassa.

Eläketulovähennyksen sekä perusvähennyksen johdosta pienituloisen eläkkeensaaja ei maksa veroa alle 13 556 euron vuosieläkkeestä (1 130 €/kk). Eläketulovähennys ulottuu 55 927 euron vuosituloihin (4 661 €/kk) asti.

Taulukko 5.1

Eläketulovähennyksen täysi määrä vuonna 2024 sekä vuosituloraja, josta alkaen eläkkeensaaja alkaa maksaa veroa ja vuosituloraja, josta alkaen vähennystä ei saa enää lainkaan, euroa.

	Täysi vähennys	Eläke, josta alkaen vero	Eläke, josta ei enää vähennystä
Eläketulovähennys	10 920	13 556	55 927

Palkansaaja saa tulonhankkimisvähennyksen, perusvähennyksen, ansiotulovähennyksen ja työtulovähennyksen. Palkansaajan maksamat työeläke- ja työttömyysvakuutusmaksu sekä sairausvakuutuksen päivärahamaksu ovat vähennyskelpoisia verotuksessa.

Vuonna 2024 ansiotulovähennys on 51 prosenttia puhtaasta ansiotulosta (eli ansiotuloista, joista vähennetty luonnolliset vähennykset) 2 500 euroa ylittävältä osalta tulojen 7 230 euron määrään saakka ja sen ylittävältä osalta 28 prosenttia. Vähennyksen enimmäismäärä on kuitenkin 3 570 euroa. Puhtaan ansiotulon ylittäessä 14 000 euroa vähennyksen määrä pienenee 4,5 prosentilla puhtaan ansiotulon 14 000 euroa ylittävältä osalta. Ansiotulovähennys ulottuu noin 94 000 euron vuosituloihin asti.

Vuonna 2024 työtulovähennys on 12 prosenttia ansiotuloista. Iäkkäiden työnteon kannustamiseksi työtulovähennyksen enimmäismäärä porrastettiin vuonna 2023 siten, että 60 vuotta täyttäneet saivat vähennykseen korotuksen. Neliportainen korotus kasvoi iän mukaan. Vuonna 2024 työtulovähennyksen korotus kohdennettiin uudelleen ja se koskee enää vain 65 vuotta täyttäneitä. Työtulovähennyksen enimmäismäärä on alle 65-vuotiailla 2 140 euroa ja 65 vuotta täyttäneillä 3 340 euroa.

Puhtaan ansiotulon ylittäessä 23 420 euroa vähennyksen määrä pienenee 2,03 prosentilla. Siltä osin kuin puhdas ansiotulo ylittää 71 900 euroa, vähennyksen määrä kuitenkin pienenee 1,21 prosentilla. Työtulovähennys ulottuu alle 65-vuotiaalla noin 168 100 euron vuosituloihin asti.

5.2 Ansiotuloverot ja pakolliset sosiaalivakuutusmaksut

Valtion tuloveroa maksetaan verotettavasta ansiotulosta progressiivisen tuloveroasteikon mukaan. Vuonna 2024 tuloveroasteikon tulorajoihin tehtiin 2,8 prosentin indeksitarkistus, jotta verotus ei kiristyisi yleisen ansiokehityksen seurauksena.

Valtion tuloveroasteikkoon lisättiin myös uusi ylin porras 150 000 euroa ylittävälle tuloille. Uusi porras tarkoittaa niin sanotun solidaarisuusveron eli kahden prosenttiyksikön korotuksen kohdistumista korkeammille tuloille kuin viime vuonna, jolloin se koski 85 800 euroa ylittäviä tuloja. Määräaikaiseksi alun perin säädetty solidaarisuusvero on ollut käytössä vuodesta 2013 alkaen.

Eläketulon lisävero määräytyy kuten edellisvuonna. Sitä maksetaan 5,85 prosenttia vuosieläkkeen 47 000 euroa (3 917 €/kk) ylittävästä osasta.

Taulukko 5.2

Valtion tuloveroasteikko vuonna 2024.

Verotettava tulo, €	Vero alarajan kohdalla, €	Vero alarajan ylittävistä tulon osasta, %
0–20 500	0	12,64
20 500–30 500	2 591,20	19,00
30 500–50 400	4 491,20	30,25
50 400–88 200	10 510,95	34,00
88 200–150 000	23 362,95	42,00
150 000–	49 318,95	44,00

Yleisradiovero määräytyy kuten edellisvuonna. Veroa maksetaan 2,5 prosenttia 14 000 euroa ylittävstä vuositulosta. Enimmäismäärä on 163 euroa. Eläkkeensaaja maksaa yleisradiovera 1 167 eurosta alkaen. Enimmäismäärää maksetaan 1 710 euron kuukausieläkkeestä alkaen.

Ansiotulosta suoritetaan kunnallisveroa kotikunnalle kunnan tuloveroprosentin perusteella. Keskimääräinen kunnallisveroprosentti on 7,46 (7,38 vuonna 2023). Taulukossa 5.3 on esitetty eräiden kuntien kunnallisveroprosentit.

Taulukko 5.3

Eräiden kuntien tuloveroprosentit sekä sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksuprosentit vuonna 2024.

	Veroprosentti
Helsinki	5,30
Espoo	5,30
Vantaa	6,40
Tampere	7,60
Oulu	7,90
Turku	6,90
Kuopio	8,10
Keskimäärin koko maa	7,46
Palkansaajan sairaanhoitomaksu	0,51
Eläkkeensaajan sairaanhoitomaksu	1,48

Kirkollisveron määrä lasketaan verotettavasta ansiotulosta seurakunnan tuloveroprosentin mukaan. Keskimääräinen kirkollisvero on 1,38 prosenttia ja sitä maksavat evankelis-luterilaiseen kirkkoon kuuluvat henkilöt. Kirkollisvero ei ole mukana jäljempänä esitetyissä laskelmissa.

Palkansaajan sairaanhoitomaksu on 0,51 prosenttia vuonna 2024. Eläke- ja etuustuloista perittävä sairaanhoitomaksu on 1,48 prosenttia. Palkansaaja maksaa sairausvakuutuksen päivärahamaksua 1,01 prosenttia, jos vuositulon yhteismäärä on vähintään 16 499 euroa (edellisvuonna 1,36 % 15 703 euroa ylittävstä tulosta). Jos tulojen yhteismäärä jää alle 16 499 euron, päivärahamaksua ei makseta. Yrittäjän eläkelain (YEL) mukaisesti vakuutettujen yrittäjien maksama lisärahoitusosuus on 0,22 prosenttia (edellisvuonna 0,23 %) ja päivärahamaksu siten 1,23 prosenttia vuonna 2024. Eläke- ja etuustuloista ei makseta sairausvakuutuksen päivärahamaksua.

Vuonna 2024 työntekijän työeläkevakuutusmaksu on 17–52-vuotiaalla sekä 63–67-vuotiaalla 7,15 prosenttia ja 53–62-vuotiaalla 8,65 prosenttia (sama kuin edellisvuonna). Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu alenee 0,79 prosenttiin (viime vuonna 1,5 %).

Palkansaajan vero- ja maksuprosentti vaihtelee iän mukaan, koska palkansaajan maksut ja työtulovähennykset ovat erilaiset eri ikäisillä (taulukko 5.4). Työeläkevakuutusmaksua maksetaan 17-vuotiaasta, työttömyysvakuutusmaksua 18-vuotiaasta ja sairausvakuutuksen päivärahamaksua 16-vuotiaasta alkaen. Taulukossa näkyvien bruttopalkasta laskettavien maksujen lisäksi palkansaaja maksaa verotettavasta tulosta sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksua (0,51 %), joten sitä aletaan maksaa vuositulojen ylittäessä noin 18 950 euroa, ja maksun osuus bruttopalkasta muuttuu tulo-tason mukaan.

Taulukko 5.4

Palkansaajan maksut eri-ikäisillä palkansaajilla.

Ikä	Työeläke- vakuutusmaksu	Työttömyys- vakuutusmaksu	Sairausvakuutuksen päivärahamaksu (16 499 €/vuosi tuloista alkaen)	Yhteensä
alle 53	7,15 %	0,79 %	1,01 %	8,95 %
53–62	8,65 %	0,79 %	1,01 %	10,45 %
63–64	7,15 %	0,79 %	1,01 %	8,95 %
65–67	7,15 %	0,00 %	1,01 %	8,16 %
68–	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %

5.3 Erot eläkkeensaajan ja palkansaajan verotuksessa

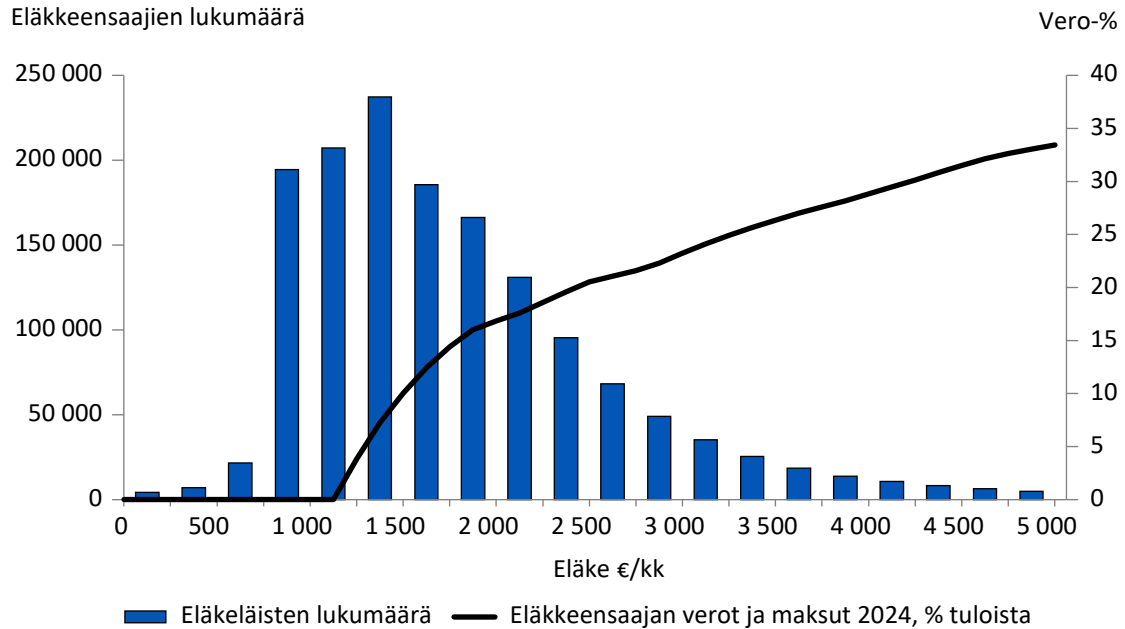
Lakisääteisten eläkkeiden verotus määräytyy pääosin samoin kuin muidenkin ansiotulojen verotus. Eläketulon ja palkkatulon vero- ja maksurasite eroavat kuitenkin erilaisten verovähennysten ja sosiaalivakuutusmaksujen takia.

Kuviosta 5.1 näkyy, että eläkkeensaajia on eniten tulotasolla, jolla eläkkeestä ei makseta veroa tai veroprosentti on pieni. Noin 29 prosentilla eläkeläisistä eläke jää alle 1 250 euron ja verot siten alle neljän prosentin. Noin 17 prosenttia eläkeläisistä saa yli 2 500 euron eläkettä, millä tulotasolla veroprosentti nousee yli 20:een. Yli 4 000 euron

eläkettä saa 3,6 prosenttia eläkeläisistä, jolloin veroja maksetaan yli 28 prosenttia. Kuviossa ei oteta huomioon eläkkeensaajan muita mahdollisia tuloja.

Kuvio 5.1

Suomessa asuvien omaeläkkeensaajien (ei osa-aikaeläke ja osittainen vanhuuseläke) kokonaiseläkejakauma 31.12.2022 sekä eläkkeensaajan vero- ja maksuprosentti vuonna 2024.

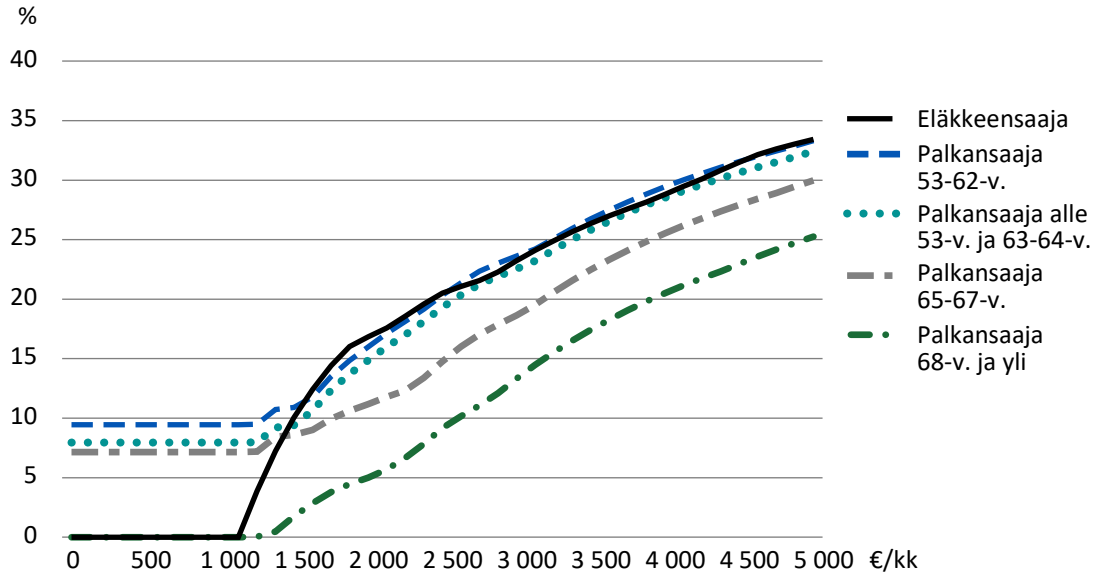
Seuraavissa kuvissa ja taulukoissa on verrattu palkansaajan ja eläkkeensaajan verotusta eri tulotasoilla. Eläkkeensaajan veroprosentti oli vuosina 2008–2012 pääosin matalampi kuin palkansaajan vero- ja maksuprosentti, jossa on otettu huomioon myös palkansaajan työeläkevakuutusmaksu (53–67-v.) ja työttömyysvakuutusmaksu. Vuonna 2013 suurten eläkkeiden verotus nostettiin palkansaajan (53 v. täyttäneet) vero- ja maksuprosentin tasolle eläkkeensaajan lisäverolla. Nyt eläkkeensaajan maksurasittees ei ole 53–62-vuotiaaseen palkansaajan verrattaessa merkittävää eroa.

Eläke- ja palkkatulojen vero- ja maksuprosentin muutos edellisvuodesta vaihtelee eri tulotasoilla. Kun verrataan saman tulon veroprosenttiin edellisvuonna ja kunnallisverot ovat keskimääräiset, eläkkeensaajan veroprosentti laskee noin 1,5 prosenttiyksikköä alle 1 500 euron tuloilla ja noin prosenttiyksikön verran 4 500 euron kuukausituloihin asti. Kun palkkatulon veroprosenttia verrataan saman tulon veroprosenttiin viime vuonna, laskua on alle 1,5 prosenttiyksikköä.

Kuviossa 5.2 on esitetty eläkkeensaajan ja palkansaajan vero- ja maksuprosentti eri tulotasoilla. Palkansaajan prosentti vaihtelee iän mukaan, koska palkansaajan maksut ovat erilaiset eri ikäisellä ja työtulovähennystä korotetaan 65 vuotta täyttäneillä. 68 vuotta täyttänyt palkansaaja ei maksa enää palkansaajan maksuja.

Kuvio 5.2

Palkansaajan ja eläkkeensaajan verot ja maksut vuonna 2024, prosenttia tuloista.
(Kuukausitulo on vuositulo/12).

Taulukko 5.5

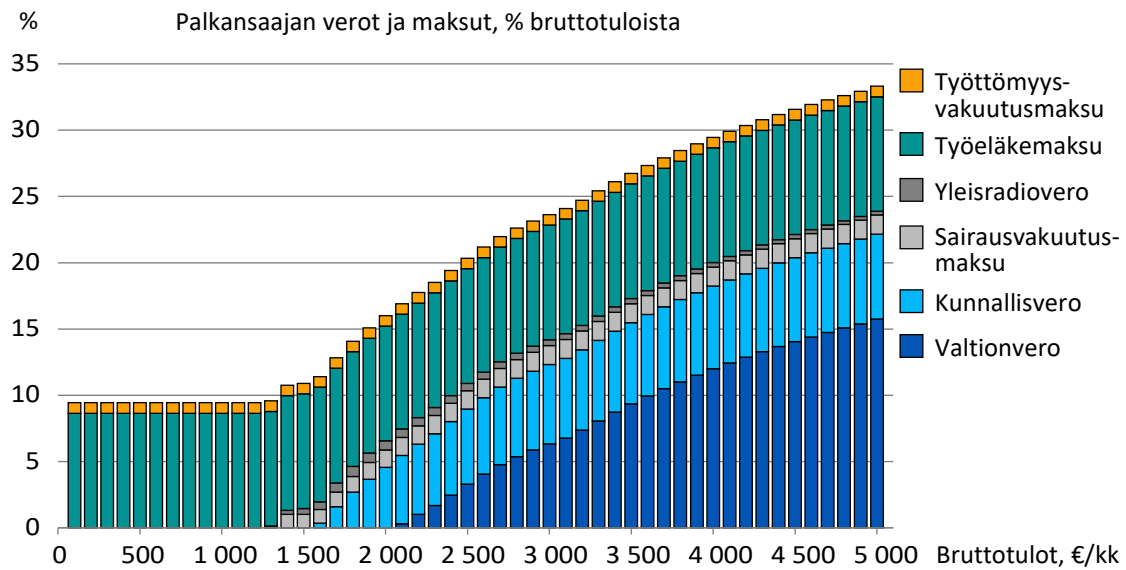
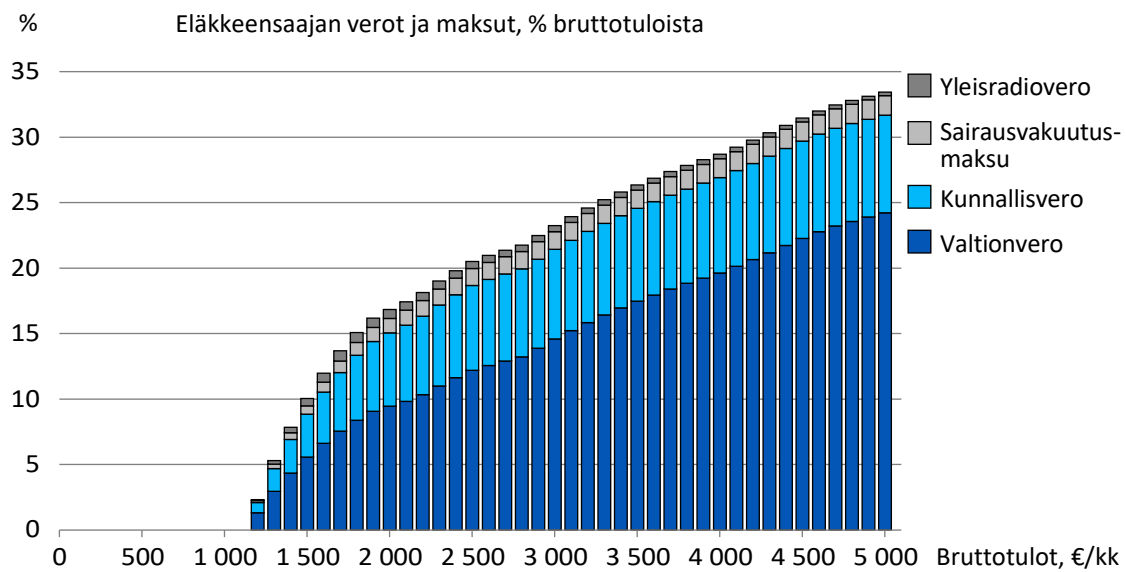
Verot ja maksut vuonna 2024, prosenttia tuloista.

Tulot €/kk (vuositulo/12)	Eläkkeen- saaja	Palkansaaja alle 53 v ja 63-64 v	Palkansaaja 53-62-v.	Palkansaaja 65-67-v.	Palkansaaja 68-v.-
500	0	7,9	9,4	7,2	0,0
750	0,0	7,9	9,4	7,2	0,0
1 000	0,0	7,9	9,4	7,2	0,0
1 250	3,9	8,0	9,5	7,2	0,0
1 500	10,0	9,4	10,9	8,6	1,8
1 750	14,4	12,4	13,5	10,0	3,8
2 000	16,8	14,9	16,0	11,2	5,0
2 250	18,6	17,0	18,1	12,3	6,7
2 500	20,5	19,3	20,3	14,8	9,2
2 750	21,6	21,2	22,3	17,0	11,1
3 000	23,2	22,5	23,6	18,6	13,3
3 500	26,4	25,8	26,7	22,5	17,4
4 000	28,7	28,5	29,5	25,5	20,5
5 000	33,4	32,4	33,3	30,0	25,2
6 000	36,0	35,5	36,4	33,4	28,7
7 000	37,8	37,7	38,5	35,8	31,0
8 000	39,8	39,2	40,1	37,5	33,3
9 000	41,7	40,9	41,7	39,4	35,3
10 000	43,2	42,4	43,1	41,0	36,9
15 000	48,1	46,9	47,6	45,9	42,0

Kuviossa 5.3 näkyy eläkkeen- ja palkansaajan verojen ja maksujen rakenne eri tulotasoilla. Palkansaaja maksaa alle verotettavan tulon jäävistä tuloista työeläke- ja työttömyysvakuutusmaksuja. Korkeammilla tulotasoilla kokonaisprosentti on eläkkeen- ja palkansaajalla lähes samalla tasolla, mutta palkansaajalla tähän sisältyy työeläke- ja työttömyysvakuutusmaksut, joten kunnallis- ja valtionveron osuus jää pienemmäksi kuin eläkkeensaajalla. Vuonna 2023 kunnallisveron osuus laski ja valtionverotuksen osuus nousi selvästi, kun sosiaali- ja terveystalvet siirtyivät hyvinvointialueiden vastuulle ja niiden rahoitus kunnilta valtiolle.

Kuvio 5.3

Eläkkeensaajan ja palkansaajan (53–62-v.) verojen ja maksujen rakenne eri tulotasoilla vuonna 2023, prosenttia bruttotuloista.

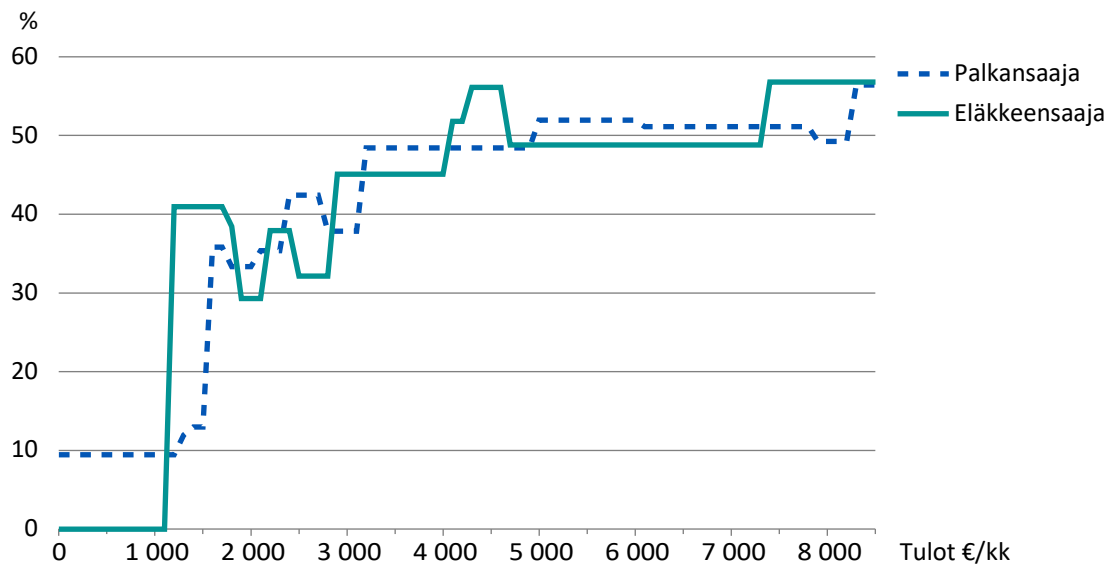

Kuviossa 5.4 on esitetty palkansaajan ja eläkkeensaajan tulonlisäyksestä veroihin ja maksuihin menevä osuus eri tulotasolla. Eläkkeensaajan marginaalivero käyttäytyy pääsääntöisesti samoin kuin edellisvuonna. Verotuksen eläketulovähennys ja perusvähennys pienenevät tulojen kasvaessa, joten eläkkeiden verotus kiristyy voimakkaasti 1 200–1 800 euron tulotasolla. Tällä tuloalueella eläkkeensaaja maksaa tulonlisäyksestä veroa noin 40 prosenttia.

Marginaaliveroaste nousee 45 prosenttiin 2 900 euron kuukausieläkkeellä, kun valtionveroasteikossa noustaan (vähennysten jälkeen) toiselle portaalle. Lisätulosta maksetaan korkeaa veroa myös, kun valtionverotuksen eläketulovähennys pienenee tulojen kasvaessa ja loppuu noin 4 600 euron kuukausituloilla.

Kuvio 5.4

Eläkkeensaajan ja palkansaajan (53–62-v.) marginaaliveroaste vuonna 2024 eri tulotasolla.

5.4 Verotus, kun ansiotulot koostuvat sekä eläkkeestä että palkasta

Eläkkeensaajan palkkatuloa verotetaan kuten palkkatuloa yleensäkin. Muut ansiotulot pienentävät eläketulovähennystä; kun vähennys pienenee, veroprosentti kasvaa. Toisaalta palkkatulosta saa tulonhankkimisvähennyksen sekä ansiotulovähennyksen ja työtulovähennyksen. Vähennysten yhteisvaikutuksena veroprosentti on eläke- ja palkkatulon yhdistelmästä yleensä pienempi kuin jos sama kokonaistulo koostuisi pelkästään palkasta tai eläkkeestä.

Eläkkeensaajan palkasta peritään myös palkansaajan maksut. Työttömyysvakuutusmaksua ei peritä 65 vuotta täyttäneen palkasta. Eläkevakuutusmaksua maksetaan ikäluokan mukaiseen vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajaan saakka. Sairausvakuutuksen päivärahamaksua ei peritä 68 vuotta täyttäneen saamasta palkasta.

Taulukko 5.6

Eläkkeensaajan (alle 53-v. ja 63–64-v.) palkkatulon verot ja maksut vuonna 2024.

Eläke €/vuosi	Palkka €/vuosi	Kokonais- tulot €/vuosi	Verot ja maksut palkasta	Vero- ja maksu- prosentti	Vero-%, jos kokonaistulo vain eläkettä	Vero-%, jos kokonaistulo vain palkkaa
12 000	0	12 000	-	0,0	0,0	7,9
12 000	6 000	18 000	11,3	3,8	10,0	9,4
12 000	12 000	24 000	18,1	9,1	16,8	14,9
12 000	18 000	30 000	21,4	12,8	20,5	19,3
18 000	0	18 000	-	10,0	10,0	9,4
18 000	6 000	24 000	20,7	12,7	16,8	14,9
18 000	12 000	30 000	19,3	13,7	20,5	19,3
18 000	18 000	36 000	24,4	17,2	23,2	22,5
24 000	0	24 000	-	16,8	16,8	14,9
24 000	6 000	30 000	18,8	17,2	20,5	19,3
24 000	12 000	36 000	20,3	18,0	23,2	22,5
24 000	18 000	42 000	26,7	21,0	26,4	25,8
30 000	0	30 000	-	20,5	20,5	19,3
30 000	6 000	36 000	21,7	20,7	23,2	22,5
30 000	12 000	42 000	25,4	21,9	26,4	25,8
30 000	18 000	48 000	31,2	24,5	28,7	28,5
36 000	0	36 000	-	23,2	23,2	22,5
36 000	6 000	42 000	33,7	24,7	26,4	25,8
36 000	12 000	48 000	31,4	25,3	28,7	28,5
36 000	18 000	54 000	35,2	27,2	31,5	30,6

5.4.1 Palkkatuloja vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeen rinnalla

Työskentely vanhuuseläkkeellä ei vaikuta työeläkkeen tai Kelan eläkkeiden maksamiseen². Taulukossa 5.6 näkyy eläkkeensaajan vero- ja maksuprosentti, kun eläkkeen lisäksi on palkkatuloja. Taulukosta näkyy myös, kuinka suuri osa eläkkeen lisäksi tulevasta palkasta menee veroihin ja maksuihin. Esimerkiksi 18 000 euron (1 500 e/kk) eläkkeestä veroprosentti on 10,0. Jos palkkatuloja on tämän lisäksi 6 000 euroa vuodessa, menee lisätuloista veroihin 20,7 prosenttia. Kokonaistulon vero- ja maksuprosentti on 12,7. Verot ja maksut on laskettu eläkkeensaajalle, joka maksaa palkasta alempaa työeläkevakuutusmaksua (7,15 %) sekä työttömyysvakuutusmaksua ja sairausvakuutuksen päivärahamaksua.

² Kun eläkkeen aikaisesta työskentelystä myönnetään eläke, lasketaan myös kansaneläke uudelleen ja eläkeaikainen karttuma otetaan huomioon.

Taulukosta voidaan nähdä, että esimerkiksi 24 000 euron tulojen koostuessa puoliksi eläkkeestä ja puoliksi palkasta, veroprosentti on 9,1. Kun samasta kokonaistulosta kolme neljäsosaa on eläkettä, veroprosentti on 12,7 ja kun kokonaan eläkettä, 16,8.

Työkyvyttömyyseläkkeellä oleva voi ansaita työeläkkeen rinnalla enintään 40 prosenttia ja osatyökyvyttömyyseläkkeellä oleva enintään 60 prosenttia työkyvyttömyyttä edeltäneestä palkkatasosta, aina kuitenkin vähintään 976,59 euroa kuukaudessa. 60 prosentin tai eurorajan ylittyessä vähintään kolmen kuukauden ajalta työeläkkeen maksu keskeytetään. Kansaneläkejärjestelmän työkyvyttömyyseläkkeessä ansioraja on 976,59 euroa kuukaudessa.

5.4.2 Osittainen varhennettu vanhuuseläke ja palkkatulo

Verot ja maksut määräytyvät edellä kuvatun mukaisesti myös tilanteessa, jossa palkkatyössä jatkava ottaa osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen (OVE). Progressiivinen verotus lieventää kokonaistulojen pienentymistä, jos työtulot vähenevät. Vastaavasti verotus kiristyy, jos OVE:n ottaa aiemman palkkatason päälle.

Osittainen varhennettu vanhuuseläke lasketaan OVE:n alkamista edeltävän vuoden loppuun mennessä ansaitusta eläkkeestä (ks. luku 2.2. Taulukossa 5.7 ansaittu eläke on 1 500, 2 000 tai 3 000 euroa kuukaudessa, josta otetaan osittaisena 50 prosenttia. Varhennus vuonna 1963 syntyneen ikäluokan alimmasta vanhuuseläkeistä (65 v) on 48 kuukautta ja varhennusvähennys yhteensä 19,2 prosenttia. OVE kerrotaan vielä alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Taulukossa on esitetty vaihtoehdot, joissa henkilö ei työskentele OVE:n rinnalla, vähentää työskentelyä puoleen aiemmasta, tai jatkaa työskentelyä aiemmalla palkkatasolla. Esimerkissä OVE alkaa 61-vuotiaana, joten henkilö maksaa palkastaan korkeampaa työeläkevakuutusmaksua (8,65 %).

Taulukko 5.7

Osittainen varhennettu vanhuuseläke ja palkkatulo, euroa. Vuonna 1963 syntynyt henkilö.

OVE:n alkamiseen mennessä ansaittu eläke	OVE	Palkka OVE:n aikana	Bruttotulot yhteensä	Nettotulot	Vero-%	Vero-% palkasta ilman OVE:a
1 500	574	0	574	574	0,0	0,0
1 500	574	1 500	2 074	1 870	9,8	10,9
1 500	574	3 000	3 574	2 705	24,3	23,6
2 000	765	0	765	765	0,0	0,0
2 000	765	2 000	2 765	2 292	17,1	16,0
2 000	765	4 000	4 765	3 264	31,5	29,5
3 000	1 148	0	1 148	1 141	0,6	0,0
3 000	1 148	3 000	4 148	3 000	27,7	23,6
3 000	1 148	6 000	7 148	4 441	37,9	36,4

Taulukon viimeisestä sarakkeesta nähdään myös, mikä vero- ja maksuprosentti olisi pelkästä palkasta, jos OVE:a ei olisi. Kokonaisveroprosentti nousee, kun palkan lisäksi saadaan eläkettä. Esimerkin tulotasoilla kokonaisveroprosentti on OVE:n tuoman tulonlisäyksen ansiosta enimmillään neljä prosenttiyksikköä korkeampi verrattuna pelkän palkan vero- ja maksuprosenttiin. Matalimmalla tulotasolla pienen OVE:n ottaminen jopa alentaa veroprosenttia.

5.5 Kansainväliset tilanteet

Suomesta ulkomaille maksettavia eläkkeitä verotetaan samalla tavalla kuin Suomessa asuvien eläkkeitä. Veroprosentti, vähennykset ja veroilmoitusmenettely ovat samat kuin Suomessa asuilla. Ulkomailla asuvan eläkkeensaajan kaikki verot, myös keskimääräisen kunnallisveroprosentin mukainen laskennallinen kunnallisvero, menevät valtiolle.

Joissain tilanteissa Suomen ja henkilön asuinvaltion välisen verosopimusten perusteella eläkettä ei veroteta lainkaan Suomessa, vaan ainoastaan eläkkeensaajan asuinvaltiossa. Eläkkeen verokohtelu selviää Suomen ja kyseisen maan välisestä verosopimuksesta, jotka tehdään kaksinkertaisen verotuksen estämiseksi. Suomella on sopimus yli 60 valtion kanssa.

Esimerkiksi Portugalissa asuvia eläkeläisiä Suomi on saanut aikaisemmin verottaa vain julkisen sektorin eläkkeen osalta. Suomi irtisanoi Suomen ja Portugalin välisen vuoden 1970 verosopimuksen vuonna 2018, eikä Portugali hyväksynyt uutta sopimusta määräajassa. Vuodesta 2019 alkaen Suomen ja Portugalin välillä ei ole ollut verosopimusta, joten Suomesta saatavasta eläkkeestä maksetaan vero Suomeen.

Suomen ja Espanjan uusi verosopimus tuli voimaan 1.1.2019. Verosopimuksen mukaan veroa maksetaan Suomeen eläkkeestä, jota saadaan Suomesta. Yksityissektorin eläkkeitä koski kolmen vuoden siirtymäaika vuosina 2019–2021, jolloin eläkkeestä ei tarvinnut maksaa veroa Suomeen. Vuoden 2022 alusta alkaen myös yksityissektorin työeläkkeestä maksetaan vero Suomeen. Eläkkeet, jotka perustuvat liikennevakuutukseen tai vastaavaan muuhun riskivakuutukseen, verotetaan jatkossakin vain Espanjassa.

Ulkomailta maksettava eläke on usein verotettu jo maassa, josta eläkettä maksetaan. Tällöin Suomessa ei määrätä eläkkeestä tuloveroa, mutta eläke korottaa Suomesta saadun tulon veroa progression kautta. Ulkomaisesta eläkkeestä määrätään tavallisesti Suomessa eläkkeensaajan sairaanhoitomaksu. Joistain maista saatua eläkettä ei veroteta kyseisessä maassa ja silloin Suomi verottaa eläkkeen normaalisti. Esimerkiksi vuoden 2018 alusta sovelletun Suomen ja Saksan verosopimuksen mukaan Suomella on oikeus verottaa Suomessa asuvan henkilön kaikkia Saksasta saamia eläkkeitä.

EU:n virkamiehelle maksamasta eläkkeestä ei peritä Suomessa veroa. Jos eläkeoikeus EU:sta on siirretty Suomen työeläkejärjestelmään, eläke on kokonaisuudessaan veronalaista ansiotuloa muiden työeläkejärjestelmään perustuvien eläkkeiden tapaan.

5.6 Pääomatuloverotus – vapaaehtoinen eläkevakuutus ja pitkäaikaissäästäminen

Verotettavasta pääomatulosta maksetaan veroa 30 prosenttia ja yli 30 000 euron osalta 34 prosenttia. Myös vapaaehtoisten eläkevakuutusten verotus on ollut kokonaisuudessaan pääomatuloverotuksen piirissä vuodesta 2006 lähtien. Vapaaehtoisen eläkevakuutuksen maksut saa vähentää pääomatuloista maksuvuonna. Vakuutukseen perustuva eläke verotetaan aikanaan pääomatuloverotuksen mukaisesti.

Vapaaehtoisten yksilöllisten eläkevakuutusten ja pitkäaikaissäästämissopimusten maksujen vähennyskelpoisuuden edellytyksenä on ollut, että eläkettä maksetaan aikaisintaan työntekijän eläkelain mukaisesta lykättyyn vanhuuseläkkeeseen oikeuttavasta iästä eli 68 ikävuodesta alkaen. Ikäraja nousi 68 vuoteen vuoden 2013 alussa aiemmasta 63 vuodesta. Vuoden 2017 eläkeuudistuksen myötä maksujen vähennyskelpoisuuden edellytyksenä on eläkkeen maksaminen aikaisintaan ikäluokan vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajasta alkaen. Vakuuttamisvelvollisuuden yläikäraja on 68 vuotta vuonna 1957 tai sitä ennen syntyneillä, 69 vuotta vuosina 1958–1961 syntyneillä ja 70 vuotta myöhemmin syntyneillä. Ennen vuotta 2013 aloitettujen vapaaehtoisten eläkevakuutusten ja PS-tilien maksut ovat vähennyskelpoisia aiempien sääntöjen mukaisesti.

Ikärajan nousu koskee myös kollektiivista lisäeläkevakuutusta, mikäli työntekijä maksaa osan vakuutusmaksuista. Jos työnantaja maksaa maksut kokonaisuudessaan, eläkkeen alkamisikä voi olla alempi. Työnantajan järjestämän lisäeläketurvan kautta saatua eläkettä verotetaan ansiotulona.

Vapaaehtoisen eläkevakuutuksen ja pitkäaikaissäästämissopimuksen maksuja on oikeus vähentää pääomatulosta 5 000 euroa vuodessa. Jos työnantaja on ottanut verovelvolliselle tällaisen vakuutuksen, itse otetun vakuutuksen tai pitkäaikaissäästämissopimuksen maksuja voi vähentää enintään 2 500 euroa.

Varoille kertyvää tuottoa ei veroteta säästämisaikana. Eläkeiän täytyttyä suoritukset luetaan saajan pääomatuloksi. Eläkevakuutusta ei voida takaisinostaa tai pitkäaikaisopimuksen säästömäärää nostaa ennen eläkeikää kuin vähintään vuoden kestäneen työttömyyden, pysyvän työkyvyttömyyden, osatyökyvyttömyyden, puolison kuoleman tai avioeron perusteella.

Vapaaehtoisen eläkevakuutuksen perusteella maksettava eläke verotetaan ansio- tai pääomatulona sen mukaan, miten vastaava vakuutusmaksu on vähennetty. Vanhasta eläkevakuutuksesta (otettu ennen 6.5.2004) verotetaan ansiotulona se osa eläkkeestä, joka on kertynyt ennen vuotta 2006 maksetuista maksuista ja pääomatulona se osa, joka vastaa vuodesta 2006 alkaen maksettuja maksuja.

6 Kokonaiseläke

Kuten edellä on kuvattu, lakisääteinen eläketurva muodostuu työeläkkeestä ja kansaneläkkeestä sekä takuueläkkeestä. Henkilö voi saada myös työeläkkeeseen nähden ensisijaisia etuuksia esimerkiksi työtapaturma- tai liikennevakuutuksen perusteella. Työeläkettä maksetaan vain siltä osin kuin se on ensisijaista etuutta suurempi.

Työeläkkeen tarkoituksena on turvata työssäoloaikana saavutetun kulutustason kohtuullinen säilyminen eläkkeelle siirryttäessä ja eläkeaikana. Kansaneläkkeen ja takuueläkkeen tarkoituksena on taata vähimmäiseläke sellaiselle eläkkeensaajalle, jonka työeläke lyhyen työuran tai matalan ansiotason vuoksi on jäänyt vähäiseksi tai jolla ei ole oikeutta työeläkkeeseen lainkaan.

6.1 Kokonaiseläke vuonna 2024

Kansaneläke määräytyy eläketulojen mukaan siten, että täydestä kansaneläkkeestä vähennetään puolet ansioeläkkeestä (ks. luku 3.1). Kun työeläketulot ovat yksin asuvalle yli 1 601 euroa ja puolison kanssa asuvalla yli 1 435 euroa kuukaudessa, ei kansaneläkettä enää makseta.

Kuviossa 6.1 on esitetty työeläkkeen, kansaneläkkeen ja takuueläkkeen muodostama eläkkeensaajan kokonaiseläke työuran aikaisen palkan mukaan. Eläkkeensaajalle voidaan myöntää myös tulovähenteistä asumistukea, joka on kokonaiseläkkeen lisäksi mukana kuviossa 6.2.

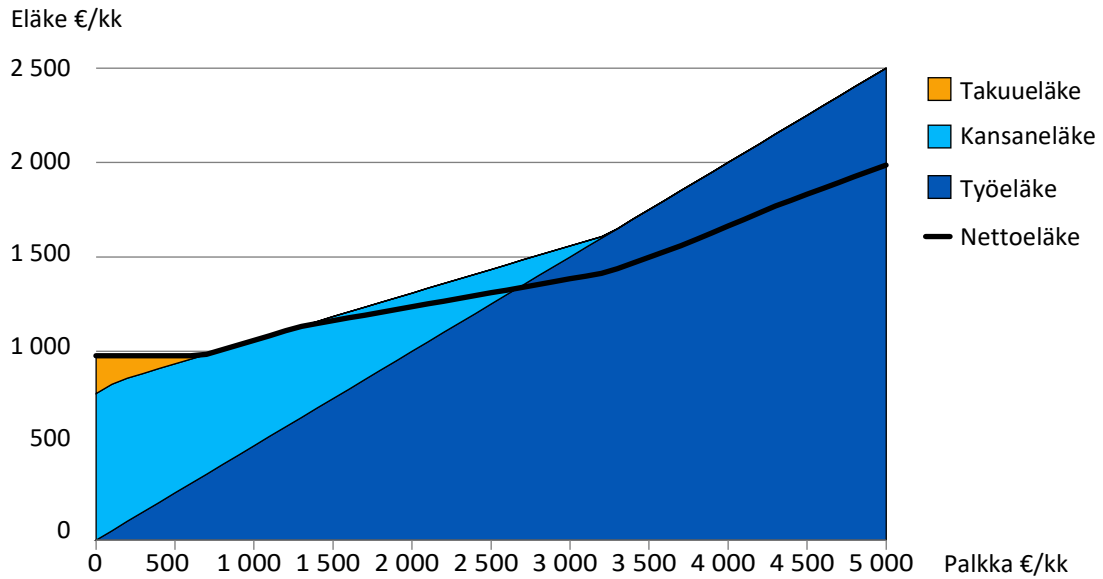
Asumistuki on laskettu olettaen, että asumiskustannukset ovat 595 euroa kuukaudessa (arvio keskimääräisistä asumiskustannuksista vuonna 2024). Eläkkeensaajan asumistukea sai noin 207 000 henkilöä vuoden 2023 marraskuun lopussa. Keskimääräinen asumistuki oli 265 euroa kuukaudessa.

Kuvioissa 6.1 ja 6.2 työeläke on 50 prosenttia palkasta ja kyseessä on yksin asuva eläkkeensaaja. Kansaneläke sekä takuueläke alkavat 65-vuotiaana. Kuvioissa on oletettu, että kaikki työeläke on kansaneläkkeessä huomioonotettavaa tuloa.

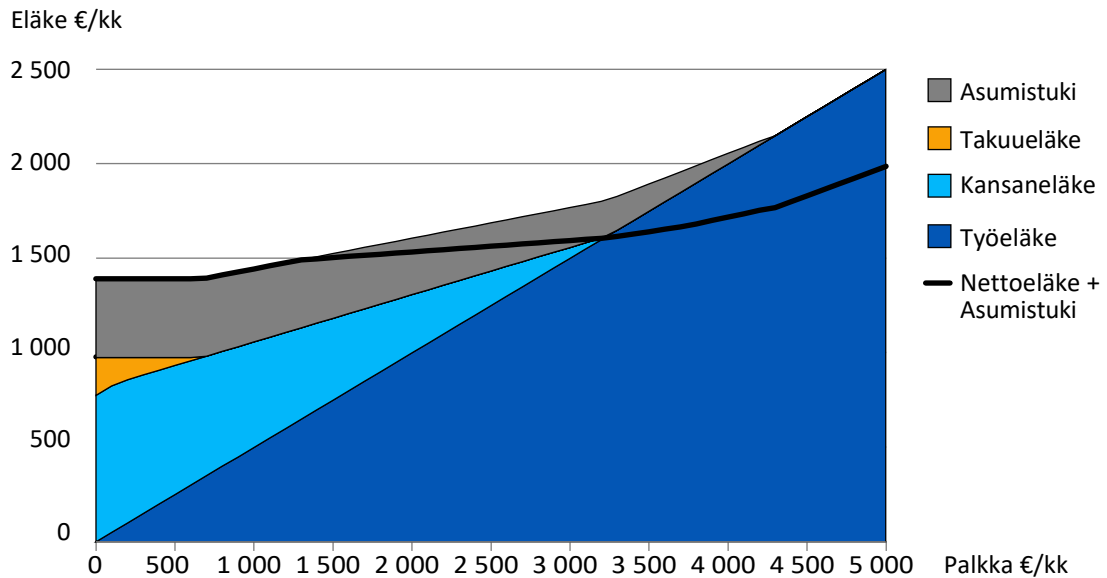
Työ- ja kansaneläkejärjestelmä täydentävät toisiaan myös perhe-eläkkeen osalta. Lapsi ja alle 65-vuotias leski voivat saada samaan aikaan sekä Kelan että työeläkejärjestelmän perhe-eläkettä. Leski ja lapsi voivat saada perhe- tai huoltoeläkettä myös tapaturma- tai liikennevakuutuksesta. Jos nämä perhe-eläkkeet antavat riittävän toimeentulon, Kela ei maksa perhe-eläkkeen täydennysmäärää (ks. luku 3.2).

Kuvio 6.1

Kokonaiseläke vuonna 2024.

Kuvio 6.2

Työeläke, kansaneläke, takuueläke ja asumistuki vuonna 2024.

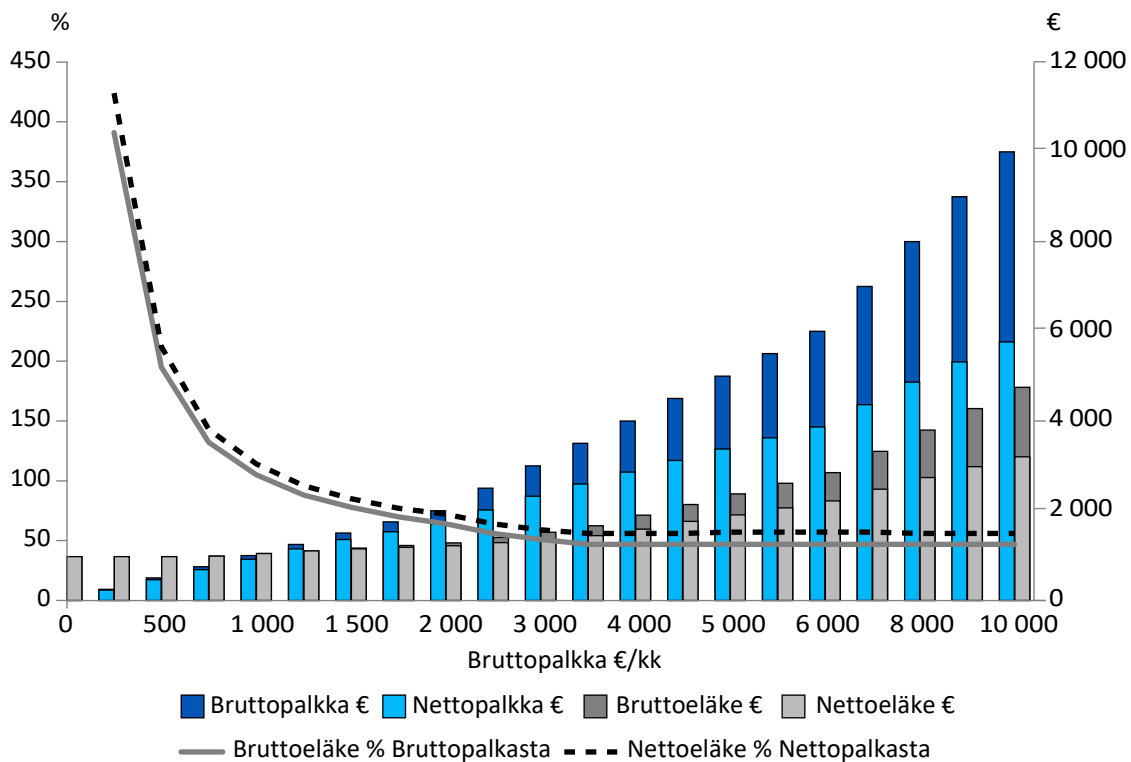
Kuviossa 6.3 on kuvattu työ-, kansan- ja takuueläkkeestä koostuvaa kokonaiseläkettä brutto- ja nettotasoisena. Työeläkkeen oletetaan olevan 50 prosenttia palkkatasosta ennen elinaikakerrointarkistusta. Kuviossa bruttoeläke suhteutettuna bruttopalkkaan on pelkkää työeläkettä saavalla elinaikakertoimen takia hieman alle 50 prosenttia.

Kelan eläkettä saavalla palkkatulot ovat olleet pienet ja eläke suhteessa palkkaan nousee korkeaksi. Nettoeläkkeen suhde eläkkeelle siirtymistä edeltävään nettopalkkaan muodostuu progressiivisen verotuksen seurauksena korkeammaksi kuin bruttoperiaatteella laskettuna. Nettotasolla pelkkää työeläkettä saavalla eläke suhteessa edeltävään palkkatasoon on esimerkiksi 55–59 prosenttia.

Kuvion esimerkki kuvaa yksinkertaistettua tilannetta, jossa työeläke kokonaisuudessaan on kansaneläkettä pienentävää tuloa ja Kelan eläke on 65-vuotiaana maksettava eläke ilman varhennusvähennystä. Tyypillisesti työeläkkeessä on myös osia, jotka eivät vähennä kansaneläkettä, kuten ikäluokan alimman eläkeiän jälkeen laskettava lykkäyskorotus.

Kuvio 6.3

Bruttoeläke ja nettoeläke, määrä euroa/kk sekä prosentteina suhteessa palkkaan.

Liitteessä 1 on esitetty esimerkkitapausten tiedot tarkemmin, sekä kaksi muuta esimerkkitapausta. Toisessa henkilö jää eläkkeelle alimmassa eläkeiässä, jolloin Kelan eläkkeisiin tehdään varhennusvähennys, ja toisessa 65-vuotiaana, jolloin kuvion 6.3 tilanteesta poiketen otetaan huomioon alimman eläkeiän jälkeen kertyvä eläke.

Nettopalkka sekä nettoeläke on laskettu vuoden 2024 verotuksen mukaan olettaen, että samaa tuloa saadaan koko vuoden ajan ja vuositulot ovat 12 kertaa kuukausitulot. Kuntien tuloveroprosentiksi on oletettu keskimääräinen kunnallisveroprosentti 7,46. Palkansaajan maksut ja vähennykset on laskettu 63–64-vuotiaalle.

6.2 Nettoeläkkeen muutos

Eläkkeen määrä muuttuu vuosittain indeksitarkistuksen mukaan. Kansaneläkkeeseen ja takuueläkkeeseen on tehty myös ajoittain tasokorotuksia erillisillä päätöksillä. Verotuksen muutokset vaikuttavat nettoeläkkeen määrään.

Taulukossa 6.1 on kuvattu, miten vuonna 2014 alkanut eläke on kehittynyt vuoteen 2024 asti. Kansaneläkettä on korotettu kansaneläkeindeksin ja työeläkettä työeläkeindeksin mukaan. Kansaneläkeindeksin korotukset jäädytettiin vuosina 2017–2019 ja vuonna 2017 indeksiä lisäksi alennettiin 0,85 prosenttia. Kansaneläkkeeseen on tehty tasokorotus vuonna 2020 ja takuueläkkeeseen vuosina 2016, 2018, 2019 ja 2020. Taulukossa pienin eläke koostuu pelkästään kansan- ja takuueläkkeestä.

Taulukko 6.1

Vuonna 2014 alkaneen nettoeläkkeen nimellismuutos vuosina 2014–2024.

Bruttoeläke €/kk 2014	Nettoeläke €/kk 2014	Vuosi- muutos % 2020	Vuosi- muutos % 2021	Vuosi- muutos % 2022*	Vuosi- muutos % 2023	Vuosi- muutos % 2024	Muutos % 2014 –2024	Nettoeläke €/kk 2024
743	738	6,4	0,4	3,6	6,3	5,9	32,3	977
787	782	5,2	0,4	3,2	6,4	5,8	24,1	970
912	902	2,6	0,5	2,9	6,6	5,8	22,4	1 104
1 037	978	2,2	0,6	3,2	6,4	5,4	23,1	1 203
1 162	1 053	1,7	0,6	3,0	6,3	5,4	22,6	1 290
1 287	1 128	1,3	0,6	2,9	6,4	5,4	22,1	1 378
1 500	1 256	1,6	0,6	2,8	6,4	5,6	22,5	1 538
1 750	1 408	1,5	0,6	2,9	7,4	6,2	24,1	1 747
2 000	1 574	1,2	0,4	3,0	7,7	6,1	23,1	1 938
2 250	1 736	1,1	0,4	2,6	8,6	6,1	23,2	2 139
2 500	1 903	1,2	0,4	2,7	7,0	5,9	21,8	2 317
2 750	2 036	1,2	0,4	2,8	6,9	5,9	22,0	2 483
3 000	2 170	1,2	0,4	2,8	6,9	5,9	22,1	2 650
3 250	2 304	1,1	0,5	2,7	6,9	5,9	22,2	2 816
3 500	2 435	1,3	0,7	2,6	6,1	5,5	21,8	2 967
3 750	2 578	1,4	0,8	2,5	5,3	5,0	20,3	3 101
4 000	2 707	1,2	0,8	2,5	5,3	4,8	20,0	3 247

*Vuonna 2022 Kelan eläkkeet on otettu huomioon keskimääräisinä maksukuukausien suhteessa kesken vuotta tehdyn indeksikorotuksen takia.

Pelkkää Kelan eläkettä saavalla nettoeläke nousee vuonna 2024 edellisvuodesta 5,9 prosenttia kansan- ja takuueläkkeen indeksikorotusten seurauksena. Tätä korkeammilla tulotasoilla nettoeläke nousee 4,8–6,2 prosenttia.

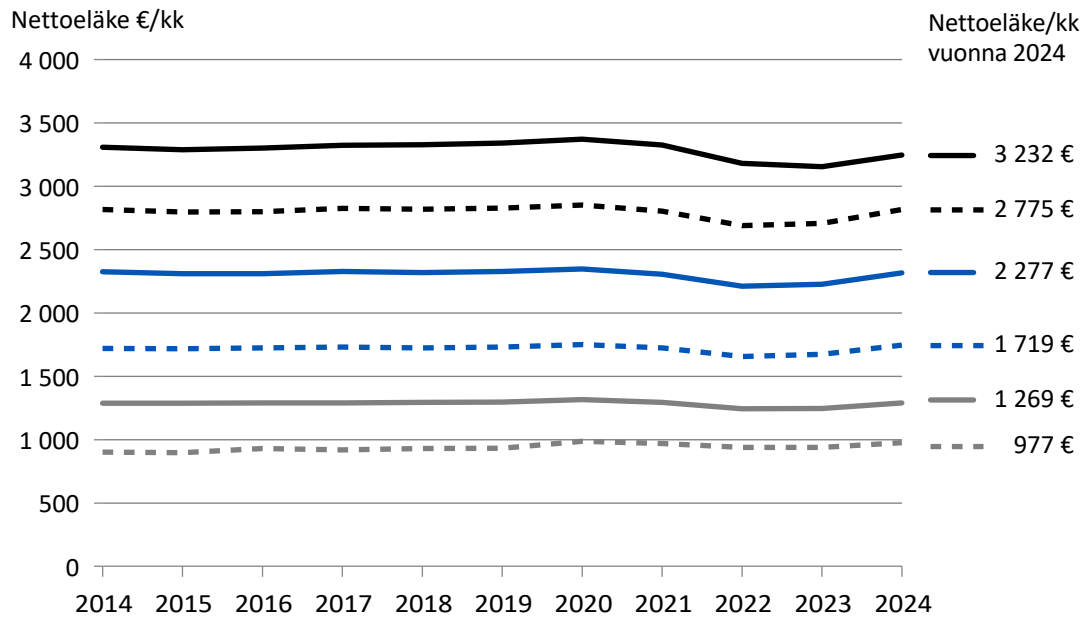
Kun inflaation oletetaan olevan 1,8 prosenttia vuonna 2024 (ETK:n suhdanne-ennuste 17.1.2024), takuueläkettä saavan eläke nousee reaalisesti noin neljä prosenttia. Korkeammat eläkkeet nousevat noin 3–4 prosenttia enemmän kuin hintataso, jolloin eläkkeen ostovoima kasvaa. Vuonna 2022 eläkkeen ostovoima laski noin 3–4 prosenttia kaikilla tulotasoilla korkean inflaation seurauksena, ja pysytteli vuonna 2023 pääosin edellisvuoden tasolla.

Kuviossa 6.4 on esitetty vuonna 2014 alkaneen eläkkeen kehitys vuosikymmenen aikana. Kuviossa euromäärät on tarkistettu kuluttajahintojen kehityksen mukaisesti vuoden 2024 arvioituun tasoon, eli kuvio kertoo eläkkeen ostovoiman kehityksestä viimeisen kymmenen vuoden aikana.

Vuosikymmenen aikana pelkkää Kelan eläkettä saavalla eläke on kasvanut reaalisesti noin 8 prosenttia. Tätä korkeammat eläkkeet ovat vuoden 2022 kuopan jälkeen pääosin samalla reaalitasolla kuin 10 vuotta sitten. Tulotasosta riippuen ostovoima on noussut tai laskenut alle prosentin verran. Kuvion 6.4 korkeimmilla tulotasoilla lasku on ollut vajaat pari prosenttia.

Kuvio 6.4

Nettoeläke vuosina 2014–2024 vuoden 2024 hinnoin.

Liite 1 Esimerkkitaulukoita kokonaiseläkkeen määräytymisestä

Liitetaulukko 1.1

Kokonaiseläke ja nettoeläke vuonna 2024, 65-vuotias eläkkeensaaja, yksin asuva. Kaikki työeläke on kansaneläkettä pienentävää tuloa. Elinaikakerroin 0,94984. Asumiskustannukset 595 €/kk.

Bruttopalkka (BP) €/kk	Nettopalkka (NP) €/kk	Työeläke €/kk	Kansaneläke + takuueläke	Kokonaiseläke brutto €/kk	% BP:sta	Netto €/kk	% NP:sta	+ asumistuki €/kk	% NP:sta
0	0	0	776+201	977	-	977	-	1392	-
250	230	119	749+109	977	391	977	424	1392	605
500	460	237	690+49	977	195	977	212	1392	302
750	690	356	630	987	132	987	143	1398	203
1 000	921	475	571	1 046	105	1 046	114	1 437	156
1 250	1 150	594	512	1 105	88	1 105	96	1 476	128
1 500	1 359	712	452	1 165	78	1 151	85	1 501	110
1 750	1 534	831	393	1 224	70	1 186	77	1 515	99
2 000	1 703	950	334	1 283	64	1 221	72	1 529	90
2 500	2 017	1 187	215	1 402	56	1 291	64	1 557	77
3 000	2 324	1 425	96	1 521	51	1 362	59	1 586	68
3 500	2 596	1 662	0	1 662	47	1 445	56	1 620	62
4 000	2 859	1 900	0	1 900	47	1 592	56	1 684	59
4 500	3 121	2 137	0	2 137	47	1 760	56	1 768	57
5 000	3 378	2 375	0	2 375	47	1 909	57	1 909	57
5 500	3 623	2 612	0	2 612	47	2 063	57	2 063	57
6000	3 867	2 850	0	2 850	47	2 220	57	2 220	57
7000	4 364	3 324	0	3 324	47	2 481	57	2 481	57
8 000	4 864	3 799	0	3 799	47	2 742	56	2 742	56
9 000	5 318	4 274	0	4 274	47	2 985	56	2 985	56
10 000	5 762	4 749	0	4 749	47	3 200	56	3 200	56

Liitetaulukko 1.2

Kokonaiseläke ja nettoeläke vuonna 2024 ikäluokan alimmassa vanhuuseläkeiässä (64 v 6 kk), vuonna 1960 syntynyt henkilö, yksin asuva. Elinaikakerroin 0,94659. Asumiskustannukset 595 €/kk. Kelan varhennusvähennys 6 kuukaudelta 2,4 prosenttia.

Bruttopalkka (BP) €/kk	Nettopalkka (NP) €/kk	Työeläke €/kk	Kansaneläke + takuueläke	Kokonaiseläke brutto €/kk	% BP:sta	Netto €/kk	% NP:sta	+ asumistuki €/kk	% NP:sta
0	0	0	757+196	953	-	953	-	1 377	-
250	228	118	731+103	953	381	953	414	1 377	598
500	457	237	674+43	953	191	953	207	1 377	299
750	685	355	616	971	129	971	141	1 388	201
1 000	914	473	558	1 031	103	1 031	112	1 428	155
1 250	1 141	592	500	1 092	87	1 092	95	1 467	128
1 500	1 343	710	443	1 153	77	1 144	84	1 497	110
1 750	1 541	828	385	1 213	69	1 180	77	1 512	99
2 000	1 706	947	327	1 274	64	1 216	71	1 527	90
2 500	2 015	1 183	212	1 395	56	1 287	64	1 556	77
3 000	2 319	1 420	96	1 516	51	1 359	58	1 585	68
3 500	2 584	1 657	0	1 657	47	1 442	56	1 618	62
4 000	2 844	1 893	0	1 893	47	1 588	56	1 681	59
4 500	3 103	2 130	0	2 130	47	1 755	56	1 766	57
5 000	3 353	2 366	0	2 366	47	1 904	56	1 904	56
5 500	3 595	2 603	0	2 603	47	2 057	57	2 057	57
6 000	3 837	2 840	0	2 840	47	2 215	57	2 215	57
7 000	4 328	3 313	0	3 313	47	2 475	57	2 475	57
8 000	4 823	3 786	0	3 786	47	2 735	56	2 735	56
9 000	5 244	4 260	0	4 260	47	2 978	56	2 978	56
10 000	5 664	4 733	0	4 733	47	3 191	55	3 191	55

Liitetaulukko 1.3

Kokonaiseläke ja nettoeläke 65-vuotiaana vuonna 2024, vuonna 1959 syntynyt henkilö, yksin asuva. Elinaikakerroin 0,94984. Asumiskustannukset 595 €/kk. Alin vanhuuseläkeikä 64 vuotta 3 kuukautta, työskentelyä 9 kuukautta alimman vanhuuseläkeiän jälkeen. Lykkäyskorotus ei vähennä kansaneläkettä. Alimpaan vanhuuseläkeikään mennessä karttunut työeläke on ennen elinaikakertoimen soveltamista 50 prosenttia palkkatasosta. Myös alimman eläkeiän täyttämisen jälkeen ansaittu eläke on laskettu tästä samasta palkkatasosta.

Bruttopalkka (BP) €/kk	Nettopalkka (NP) €/kk	Työeläke, joka vähentää kansaneläkettä	Työeläke, joka ei vähennä kansaneläkettä	Kansaneläke + takuueläke	Kokonaiseläke brutto €/kk	% BP:sta	Netto €/kk	% NP:sta	+ asumistuki	% NP:sta
0	0	0	0	776+201	977	-	977	-	1 392	-
250	228	121	4	748+103	977	391	977	424	1 392	605
500	457	243	9	687+38	977	195	977	212	1 392	302
750	685	364	13	626	1 004	134	1 004	145	1 410	204
1 000	914	486	17	566	1 069	107	1 069	116	1 452	158
1 250	1 141	607	22	505	1 134	91	1 132	98	1 492	130
1 500	1 343	728	26	444	1 199	80	1 171	86	1 509	111
1 750	1 541	850	31	384	1 264	72	1 210	79	1 524	99
2 000	1 706	971	35	323	1 329	66	1 248	73	1 540	90
2 500	2 015	1 214	44	202	1 459	58	1 325	66	1 571	78
3 000	2 319	1 457	52	80	1 589	53	1 402	60	1 602	69
3 500	2 584	1 700	61	0	1 761	50	1 505	58	1 645	63
4 000	2 844	1 942	70	0	2 012	50	1 672	58	1 724	60
4 500	3 103	2 185	79	0	2 264	50	1 840	59	1 840	59
5 000	3 353	2 428	87	0	2 515	50	1 998	59	1 998	59
5 500	3 595	2 671	96	0	2 767	50	2 168	60	2 168	60
6 000	3 837	2 914	105	0	3 019	50	2 313	60	2 313	60
7 000	4 328	3 399	122	0	3 522	50	2 589	59	2 589	59
8 000	4 823	3 885	140	0	4 025	50	2 865	59	2 865	59
9 000	5 244	4 370	157	0	4 528	50	3 096	58	3 096	58
10 000	5 664	4 856	175	0	5 031	50	3 344	58	3 344	58

Liite 2 Vähennykset ansiotuloverotuksessa

Liitetaulukko 2.1

Verotettavan ansiotulon laskenta kunnallis- ja valtionverotuksessa

Kunta- ja valtionverotus
Ansiotulot yhteensä
– Tulonhankkimismenot
Puhdas ansiotulo
– Pakolliset vakuutusmaksut
– Kollektiivisen lisäeläketurvan maksut
– Veronmaksukyvyyn alentumisvähennys
– Eläketulovähennys
– Merityötulovähennys
– Opintorahavähennys
– Ansiotulovähennys
– Perusvähennys
= Verovuoden ansiotulo

Ansiotulosta sekä valtion- että kunnallisverotuksessa tehtävät vähennykset

Tulonhankkimismenot

- Tulonhankkimisvähennys 750 euroa kaikille palkkatuloa saaville, kuitenkin enintään palkkatulon määrä
- Asunnon ja työpaikan väliset matkakustannukset 900 euroa ylittävältä osalta, kuitenkin enintään 7 000 euroa
- Työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksut ja työttömyyskassamaksut
- Muut tulonhankkimiskulut vain siltä osin kuin ne ylittävät edellä mainitun tulonhankkimisvähennyksen (mm. menot ammattikirjallisuudesta, työhuoneesta, työkaluista).
- Työasuntovähennys enintään 450 euroa/kk.

Puhtaasta ansiotulosta tehtävät vähennykset

Pakolliset vakuutusmaksut

- Lakisääteinen työntekijän työeläkevakuutusmaksu (7,15 % / 8,65 %)
- Työttömyysvakuutusmaksu (0,79 %)
- Sairausvakuutuksen päivärahamaksu (jos tulot yli 16 499 euroa, 1,01 % koko tulosta. Jos tulot alle 16 499 euroa, päivärahamaksua ei peritä).

Kollektiivisen lisäeläketurvan maksut

Eläkesäätiössä, eläkekassassa tai vakuutusyhtiössä kollektiivisesti järjestetystä lisäeläketurvasta verovelvollisen suorittamia maksuja viisi prosenttia palkasta, kuitenkin enintään 5 000 euroa vuodessa ja enintään työnantajan lisäeläketurvasta maksama määrä. Edellytyksenä on lisäksi, että eläke alkaa aikaisintaan työeläkkeen vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan täytyttyä.

Merityötulovähennys

Vähennyksen määrä on 20 prosenttia merityötulon kokonaismäärästä, kuitenkin enintään 7 000 euroa. Merityötulon kokonaismäärän ylittäessä 50 000 euroa merityötulovähennyksen määrä pienenee viidellä prosentilla merityötulon kokonaismäärän 50 000 euroa ylittävältä osalta.

Veronmaksukyvyyn alentumisvähennys

Harkinnanvarainen vähennys, joka annetaan, kun veronmaksukyky on olennaisesti alentunut esimerkiksi työttömyyden, sairauden tai elatusvelvollisuuden takia. Sairauden perusteella veronmaksukyvyyn katsotaan alentuneen oleellisesti, jos henkilön ja hänen perheenjäsentensä yhteenlaskettujen sairauskulujen määrä on vähintään 700 euroa verovuonna ja samalla vähintään kymmenen prosenttia henkilön puhtaisten pääomatulojen ja ansiotulojen yhteismäärästä. Vähennys on enintään 1 400 euroa.

Eläketulovähennys

Täyden eläketulovähennyksen määrä lasketaan siten, että täyden kansaneläkkeen määrä kerrotaan luvulla 1,173 ja tulo pyöristetään seuraavaan täyteen kymmenen euron määrään. Eläketulovähennys ei voi olla eläketulon määrää suurempi. Eläketulovähennys on vuonna 2024 enintään 10 920 euroa. Jos verovelvollisen puhdas ansiotulo ylittää täyden eläketulovähennyksen 10 920 euron määrän, eläketulovähennystä pienennetään 51 prosentilla ylimenevän osan määrästä. Siltä osin kuin verovelvollisen puhdas ansiotulo ylittää 22 500 euroa, vähennyksen määrä kuitenkin pienenee 15 prosentilla ylittävältä osalta.

Kun eläketulot $\leq 10\,920$ €
Vähennys = Eläketulon määrä

Kun eläketulot $> 10\,920$ €
 $10\,920 - 0,51 \times (\text{puhtaat ansiotulot} - 10\,920)$

Kun eläketulot $> 22\,500$ €
 $10\,920 - 0,51 \times (22\,500 - 10\,920) - 0,15 \times (\text{puhtaat ansiotulot} - 22\,500)$

Opintorahavähennys

Enintään 2 600 euroa, kuitenkin enintään opintorahan määrä. Vähennystä pienennetään 50 prosentilla siitä määrästä, jolla puhtaan ansiotulon määrä ylittää 7 800 euroa.

Ansiotulovähennys

Ansiotulovähennys lasketaan veronalaisten palkkatulojen tai muusta toiselle suoritetusta työstä saatujen ansiotulojen sekä yhtymän osakkaan elinkeinotoiminnan tai maatalouden ansiotulo-osuuden perusteella, ei siis eläketuloista eikä työttömyyspäivärahoista.

Ansiotulovähennys on 51 prosenttia tulojen 2 500 euroa ylittävältä osalta tulojen 7 230 euron määrään saakka ja sen ylittävältä osalta 28 prosenttia. Vähennyksen enimmäismäärä on kuitenkin 3 570 euroa. Verovelvollisen puhtaan ansiotulon ylittäessä 14 000 euroa vähennyksen määrä pienenee 4,5 prosentilla puhtaan ansiotulon 14 000 euroa ylittävältä osalta. Puhtaassa ansiotulossa on mukana myös mahdolliset eläke- ja muut etuudet.

$$\text{Ansiotulovähennys} = 0,51 \times (\text{Ansiotulo} - 2\,500), 7\,230 \text{ euron tuloihin asti} + 0,28 \times (\text{Ansiotulo} - 7\,230) \text{ tulojen } 7\,230 \text{ euroa ylittävältä osalta, enintään } 3\,570$$

Kun puhdas ansiotulo > 14 000 euroa:
 $\text{Ansiotulovähennys} - 0,045 \times (\text{Puhdas ansiotulo} - 14\,000)$

Perusvähennys

Perusvähennys lasketaan puhtaasta ansiotulosta, josta on vähennetty muut myönnettävät vähennykset. Jos puhdas ansiotulo edellä mainittujen vähennysten jälkeen ei ole yli 3 980 euroa, on siitä vähennettävä tämän tulon määrä. Jos puhtaan ansiotulon määrä ylittää täyden perusvähennyksen määrän, vähennystä pienennetään 18 prosentilla yli menevän tulon määrästä.

$$3\,980 - 0,18 \times (\text{puhdas ansiotulo} - 3\,980)$$

Verosta tehtävät vähennykset

Työtulovähennys

Työtulovähennys lasketaan samojen ansiotulojen perusteella kuin ansiotulovähennys. Työtulovähennys on 12 prosenttia ansiotuloista. Vähennyksen enimmäismäärä on 2 140 euroa. Työtulovähennystä korotetaan 1 200 eurolla, jos verovelvollinen on ennen verovuoden alkua täyttänyt 65 vuotta.

Verovelvollisen puhtaan tulon ylittäessä 23 420 euroa vähennyksen määrä pienenee 2,03 prosentilla puhtaan ansiotulon 23 420 euroa ylittävältä osalta. Verovelvollisen puhtaan tulon ylittäessä 71 900 euroa vähennyksen määrä pienenee 1,21 prosentilla puhtaan ansiotulon 71 900 euroa ylittävältä osalta. Vähennys tehdään ennen alijäämähyvitystä ja erityistä alijäämähyvitystä. Jos valtion tulovero ei riitä vähennyksen tekemiseen, vähennys tehdään kunnallisverosta, sairaanhoitomaksusta ja kirkollisverosta näiden verojen suhteessa.

Kun puhdas ansiotulo \leq 23 420 euroa:
 $0,12 \times \text{Ansiotulo}$

Kun puhdas ansiotulo $>$ 23 420 euroa:
 $0,12 \times \text{Ansiotulo} - 0,0203 \times (\text{Puhdas ansiotulo} - 23\,420)$

Kun puhdas ansiotulo $>$ 71 900 euroa:
 $0,12 \times \text{Ansiotulo} - 0,0203 \times (71\,900 - 23\,420) - 0,0121 \times (\text{Puhdas ansiotulo} - 71\,900)$

Elatusvelvollisuusvähennys

Elatusvelvollisuusvähennys on 1/8 maksetun elatusavun määrästä, enintään 80 euroa lasta kohden.

Kotitalousvähennys

Kotitalousvähennyksen enimmäismäärä on 2 250 euroa vuodessa. Verovelvollinen saa vähentää kotitalous-, hoiva- tai hoitotyöstä sekä asunnon tai vapaa-ajan asunnon kunnossapito- tai perusparannustyöstä maksamansa työnantajan sosiaaliturvamaksun, pakollisen työeläkemaksun, tapaturma-, ryhmähenki- ja työttömyysvakuutusmaksut (ei kuitenkaan työntekijän osuutta) ja lisäksi 15 prosenttia maksamastaan palkasta. Vuonna 2024 kotitalousvähennyksen saa myös kotona annetusta fysioterapiasta ja toimintaterapiasta. Ennakkoperintärekisterissä olevan työkorvauksesta on mahdollista vähentää 40 prosenttia. Omavastuu on 100 euroa.

Kotitalousvähennyksen enimmäismäärä on kuitenkin tilapäisesti 3 500 euroa öljylämmityksestä luopumisen osalta ja kotitalous-, hoiva- ja hoitotyön osalta. Tällöin myös maksetuista palkoista saa vähentää 30 prosenttia ja työkorvauksesta 60 prosenttia.

Vähennys tehdään ensisijaisesti valtion verosta ja jos se ei riitä, myös kunnallisverosta, sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksusta ja kirkollisverosta näiden verojen suhteessa. Vähennys voidaan siirtää vähennettäväksi myös puolison verotuksessa, jos oma valtionvero ei riitä vähennyksen tekemiseen. Ansiotulosta menevästä verosta vähennys tehdään muiden vähennysten jälkeen ennen alijäämähyvitystä.

Alijäämähyvitys

Pääomatuloverotuksessa vähennyskelpoisia menoja ovat esimerkiksi asunto-, opinto- ja tulonhankkimisvelan korot. Jos pääomatuloja ei ole tai niitä on vähemmän kuin pääomatuloon kohdistuvia vähennyskelpoisia menoja, syntyy alijäämä. Pääomatuloveroprosentin mukainen osuus (30 %) alijäämästä voidaan vähentää ansiotuloverosta. Alijäämähyvityksen enimmäismäärä on 1 400 euroa. Lapsikorotus enimmäismäärään on 400 euroa yhdestä ja 800 euroa kahdesta tai useammasta lapsesta.

Erityinen alijäämähyvitys

Pääomatulolajin alijäämää voi syntyä myös pääomatuloista vähennettävien vapaaehtoisten eläkevakuutusmaksujen perusteella. Jos vähennyskelpoisten vakuutusmaksujen yhteismäärä on suurempi kuin veronalaisten pääomatulojen yhteismäärä, 30 prosenttia yli menevästä osasta vähennetään ansiotulon verosta. Erityisen alijäämähyvityksen määrä ei sisälly alijäämähyvityksen enimmäismäärän laskentaan.

Yrittäjävähennys

Elinkeinotoiminnan, maatalouden ja porotalouden tuloksesta vähennetään verotuksessa puhtaasta tulosta 5 prosenttia, kun tulos otetaan huomioon luonnollisen henkilön tai kuolinpesän verotuksessa. Metsätalouden verotuksessa otetaan huomioon vastaava vähennys.

Liite 3 Aikasarjoja

Liitetaulukko 3.1

Kunnallisverotuksen ja valtionverotuksen eläketulovähennyksen täysi määrä vuosina 1990–2024, euroa.

Vuosi	Kunnallisverotuksen eläketulovähennys, yksinäinen	Kunnallisverotuksen eläketulovähennys, puoliso	Valtionverotuksen eläketulovähennys
1990	4 692,44	3 733,77	3 528,70
1991	4 995,18	4 204,70	3 767,40
1992	5 197,01	4 372,89	4 087,00
1993	5 382,01	4 541,07	4 389,70
1994	5 382,01	4 541,07	4 221,50
1995	5 516,56	4 641,99	4 255,20
1996	5 533,38	4 658,81	4 120,60
1997	5 567,02	4 709,26	3 851,50
1998	5 684,75	4 810,17	3 885,10
1999	5 785,66	4 894,27	3 868,30
2000	5 869,76	4 961,54	3 902,00
2001	6 273,41	5 331,56	1 463,20
2002	6 540,00	5 580,00	1 500,00
2003	6 640,00	5 660,00	1 550,00
2004	6 690,00	5 710,00	1 530,00
2005	6 810,00	5 830,00	1 430,00
2006	6 950,00	5 960,00	1 460,00
2007	7 150,00	6 140,00	1 590,00
2008	7 710,00	6 670,00	11 060,00
Vuosi	Kunnallisverotuksen eläketulovähennys	Valtionverotuksen eläketulovähennys	
2009	8 130	12 490	
2010	8 130	11 300	
2011	8 170	11 150	
2012	8 530	11 660	
2013	8 880	12 630	
2014	8 950	12 610	
2015	9 140	12 540	
2016	9 110	12 230	
2017	9 040	11 860	
2018	9 040	11 560	
2019	9 050	11 590	
2020	9 230	11 540	
2021	9 270	11 150	
2022	9 500	11 190	
2023*	10 320	10 320	
2024	10 920	10 920	

*Eläketulovähennys yhdistyi valtion- ja kunnallisverotuksen uudistuksessa.

Liitetaulukko 3.2

Valtion tuloveroasteikon alaraja, keskimääräinen kunnallisveroprosentti ja kirkollisveroprosentti vuosina 1990–2024.

Vuosi	Valtion tuloveroasteikon alaraja	Keskimääräinen kunnallisvero-%	Keskimääräinen kirkollisvero-%
1990	6 391	16,47	
1991	6 728	16,62	1,28
1992	6 728	16,88	1,28
1993	6 728	17,20	1,30
1994	6 896	17,52	1,30
1995	7 064	17,53	1,30
1996	7 232	17,51	1,30
1997	7 568	17,43	1,30
1998	7 737	17,54	1,30
1999	7 905	17,62	1,30
2000	8 006	17,67	1,30
2001	11 100	17,67	1,30
2002	11 500	17,78	1,30
2003	11 600	18,03	1,30
2004	11 700	18,12	1,30
2005	12 000	18,29	1,33
2006	12 200	18,40	1,33
2007	12 400	18,46	1,33
2008	12 600	18,55	1,33
2009	13 100	18,59	1,32
2010	15 200	18,98	1,33
2011	15 600	19,17	1,34
2012	16 100	19,25	1,40
2013	16 100	19,38	1,40
2014	16 300	19,74	1,42
2015	16 500	19,82	1,43
2016	16 700	19,86	1,43
2017	16 900	19,91	1,37*
2018	17 200	19,86	1,39
2019	17 600	19,88	1,39
2020	18 100	19,97	1,39
2021	18 600	20,02	1,39
2022	19 200	20,01	1,39
2023	0**	7,38	1,38
2024	0	7,46	1,38

* Keskimääräisen kirkollisveron laskenta muuttui teknisesti vuonna 2017. Kirkollisveroprosentti ei todellisuudessa laskenut edellisvuodesta.

** Valtionverotus muuttui merkittävästi sosiaali- ja terveydenhuollon rakenneuudistuksen vuoksi.

Liitetaulukko 3.3

Eläkkeensaajan ja palkansaajan kansaneläkevakuutusmaksu ja sairausvakuutusmaksu vuosina 1990–2024.

Vuosi	Kansaneläkevakuutusmaksu		Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu (v. 2005 asti sairausvakuutusmaksu)			Sairausvakuutuksen päivärahamaksu
	Eläkkeensaaja	Palkansaaja	Eläkkeensaaja	Palkansaaja	Korotus yli 80 000 mk (13 455 €) osalta	Palkansaaja
1990	0,00	1,55	1,70	1,70		
1991	0,00	1,55	1,70	1,70	1,00	
1992	3,05	3,05	2,20	2,20	1,50	
1993	2,80	1,80	3,90	1,90	1,50	
1994	2,55	1,55	4,90	1,90	1,90	
1995	1,55	0,55	4,90	1,90	1,90	
1996			4,90	1,90	1,45	
1997			4,90	1,90	0,45	
1998			4,20	1,50	0,45	
1999			3,90	1,50		
2000			3,20	1,50		
2001			2,70	1,50		
2002			1,90	1,50		
2003			1,50	1,50		
2004			1,50	1,50		
2005			1,50	1,50		
2006			1,50	1,33		0,77
2007			1,45	1,28		0,75
2008			1,41	1,24		0,67
2009			1,45	1,28		0,70
2010			1,64	1,47		0,93
2011			1,36	1,19		0,82
2012			1,39	1,22		0,82
2013			1,47	1,30		0,74
2014			1,49	1,32		0,84
2015			1,49	1,32		0,78
2016			1,47	1,30		0,82
2017			1,45	0,00		1,58
2018			1,53	0,00		1,53
2019			1,61	0,00		1,54
2020			1,65	0,68		1,18
2021			1,65	0,68		1,36
2022			1,50	0,53		1,18
2023			1,57	0,60		1,36
2024			1,48	0,51		1,01

Liitetaulukko 3.4

Työntekijän työeläkevakuutusmaksu ja työttömyysvakuutusmaksu vuosina 1993–2024. Vuosina 2005–2016 alle 53-vuotiaat maksoivat alemmaa ja 53–67-vuotiaat korkeampaa työeläkevakuutusmaksua. Vuodesta 2017 alkaen 17–52-vuotiaat sekä 63–67-vuotiaat maksavat alemmaa ja 53–62-vuotiaat korkeampaa työeläkemaksua.

Vuosi	Alempi työeläkevakuutusmaksu, %	Korkeampi työeläkevakuutusmaksu, %	Työttömyysvakuutusmaksu, %
1993	3,0	3,0	0,20
1994	3,0	3,0	1,87
1995	4,0	4,0	1,87
1996	4,3	4,3	1,50
1997	4,5	4,5	1,50
1998	4,7	4,7	1,40
1999	4,7	4,7	1,35
2000	4,7	4,7	1,00
2001	4,5	4,5	0,70
2002	4,4	4,4	0,40
2003	4,6	4,6	0,20
2004	4,6	4,6	0,25
2005	4,6	5,8	0,50
2006	4,3	5,4	0,58
2007	4,3	5,4	0,58
2008	4,1	5,2	0,34
2009	4,3	5,4	0,20
2010	4,5	5,7	0,40
2011	4,7	6,0	0,60
2012	5,15	6,50	0,60
2013	5,15	6,50	0,60
2014	5,55	7,05	0,50
2015	5,70	7,20	0,65
2016	5,70	7,20	1,15
2017	6,15	7,65	1,60
2018	6,35	7,85	1,90
2019	6,75	8,25	1,50
2020	7,15	8,65	1,25
2021	7,15	8,65	1,40
2022	7,15	8,65	1,50
2023	7,15	8,65	1,50
2024	7,15	8,65	0,79

Liitetaulukko 3.5

Kansaneläkeindeksi, TEL-puoliväli-indeksi, työeläkeindeksi ja palkkakerroin vuosina 1990–2024.

Vuosi	Kansaneläke- indeksi		TEL-puoliväli-indeksi (50/50)		Työeläkeindeksi (20/80)		Palkkakerroin	
	Pisteluku	Muutos-%	Pisteluku	Muutos-%	Pisteluku	Muutos-%	Pisteluku	Muutos-%
1990	1045	7,1	1481	6,8				
1991	1104	5,6	1595	7,7				
1992	1139	3,2	1682	5,5				
1993	1170	2,7	1688	0,4				
1994	1170	0,0	1688	0,0				
1995	1192	1,9	1712	1,4	1712			
1996	1195	0,3	1760	2,8	1737	1,5		
1997	1202	0,6	1791	1,8	1754	1,0		
1998	1223	1,7	1825	1,9	1783	1,7		
1999	1239	1,3	1868	2,4	1812	1,6		
2000	1253	1,1	1903	1,9	1838	1,4		
2001	1302	3,9	1981	4,1	1912	4,0		
2002	1333	2,4	2054	3,7	1968	2,9		
2003	1349	1,2	2103	2,4	2002	1,7		
2004	1357	0,6	2151	2,3	2028	1,3	1,000	
2005	1362	0,4	2191	1,9	2047	0,9	1,028	2,8
2006	1377	1,1	2246	2,5	2081	1,7	1,063	3,4
2007	1401	1,7	2311	2,9	2127	2,2	1,100	3,5
2008	1436	2,5	2363	2,3	2178	2,4	1,124	2,2
2009	1502	4,6	2494	5,5	2286	5,0	1,192	6,0
2010	1502	0,0	2538	1,8	2292	0,3	1,231	3,3
2011	1508	0,4	2578	1,6	2323	1,4	1,253	1,8
2012	1565	3,8	2663	3,3	2407	3,6	1,291	3,0
2013	1609	2,8	2738	2,8	2475	2,8	1,327	2,8
2014	1630	1,3			2509	1,4	1,350	1,7
2015	1637	0,4			2519	0,4	1,363	1,0
2016	1631	-0,4			2519	0,0	1,373	0,7
2017	1617	-0,9			2534	0,6	1,389	1,2
2018	1617	0,0			2548	0,6	1,391	0,1
2019	1617	0,0			2585	1,5	1,417	1,9
2020	1633	1,0			2617	1,2	1,446	2,0
2021	1639	0,4			2631	0,5	1,465	1,3
2022	1674	2,1			2691	2,3	1,501	2,5
8/2022	1733	3,5			-	-	-	-
2023	1805	4,2			2874	6,8	1,558	3,8
2024	1911	5,9			3037	5,7	1,637	5,1

Liitetaulukko 3.6

Täyden kansaneläkkeen määrä, ansaintarajat ja kansaneläkkeen tasokorotukset vuosina 1990–2024, euroa.

Vuosi	Täysi kansaneläke	Tulo (€/vuosi), jolla saa täyden kansaneläkkeen	Tulo (€/vuosi), jolla saa pienimmän kansaneläkkeen	Tasokorotus
1990	372,36	428,90		
1991	393,39	454,10		
1992	405,84	467,60		
1993	416,94	481,00		
1994	416,94	481,00		
1995	424,84	489,40		
1996	425,85	491,10	8 907,20	
1997	428,37	494,50	10 533,60	
1998	435,77	502,90	10 718,60	
1999	441,49	509,60	10 858,20	
2000	446,54	514,70	10 979,30	
2001	464,03	534,80	11 409,90	12,28 €/kk
2002	487,60	549,00	11 987,00	
2003	493,45	555,00	12 130,00	
2004	496,38	559,00	12 203,00	
2005	505,24	561,00	12 247,00	n. 7 €/kk
2006	515,86	567,00	12 553,00	5 €/kk
2007	524,85	577,00	12 895,00	
2008	558,46	591,00	13 851,00	20 €/kk
2009	584,13	618,00	14 488,00	
2010	584,13	618,00	14 488,00	
2011	586,46	621,00	14 546,00	
2012	608,63	644,00	15 095,00	
2013	630,02	667,00	15 628,00	
2014	633,91	671,00	15 723,00	
2015	636,63	674,00	15 790,00	
2016	634,30	671,00	15 732,00	
2017	628,85	666,00	15 598,00	
2018	628,85	666,00	15 598,00	
2019	628,85	666,00	15 598,00	
2020	662,86	672,00	16 418,00	34 €/kk
2021	665,29	675,00	16 476,00	
2022	679,50	689,00	16 831,00	
8/2022	703,45	713,00	17 425,00	
2023	732,67	743,00	18 149,00	
2024	775,70	787,00	19 214,00	

Taulukossa esitetyt luvut pätevät kalliimmassa (I) kuntaryhmässä asuvalle yksin asuvalle henkilölle. Kuntien kalleusryhmät poistuivat vuoden 2008 alusta. Vuonna 1996 kansaneläke muuttui kokonaan eläketulovähenteiseksi. Tätä ennen kansaneläkkeessä oli kaikille maksettava pohjaosa ja eläketulovähenteinen lisäosa.

Liitetaulukko 3.7

Täysi takuueläke (kun täysi kansaneläke) ja vähimmäiseläke vuosina 2011–2024, euroa.

Vuosi	Täysi takuueläke, yksin asuva	Täysi takuueläke, parisuhteessa	Vähimmäiseläke	Tasokorotukset
2011	101,28	167,55	687,74	
2012	105,10	173,88	713,73	
2013	108,80	179,99	738,82	
2014	109,47	181,11	743,38	
2015	109,94	181,88	746,57	
2016	132,55	204,23	766,85	23,27 €/kk
2017	131,41	202,47	760,26	
2018	146,42	217,48	775,27	15,01 €/kk
2019	155,67	226,73	784,52	9,25 €/kk
2020	171,66	242,73	834,52	50 €/kk
2021	172,30	243,62	837,59	
2022	175,98	248,83	855,48	
8/2022	182,18	257,60	885,63	
2023	189,75	268,29	922,42	
2024	200,89	284,05	976,59	

Liitetaulukko 3.8

Elinaikakerroin ja alin vanhuuseläkeikä ikäluokan mukaan. Elinaikakertoimet ovat ennusteita vuonna 1962 syntyneestä ja eläkeiät vuonna 1965 syntyneestä alkaen. Ennusteet perustuvat Tilastokeskuksen vuoden 2021 väestöennusteeseen, joita on päivitetty ETK:ssa tuorempien kuolevuustietojen perusteella.

Syntymävuosi	Elinaikakerroin	Elinaikakertoimen leikkaus kuukausi- eläkkeessä, %	Alin vanhuuseläkeikä
1947	1	0,0	63 v
1948	0,99170	0,8	63 v
1949	0,98689	1,3	63 v
1950	0,98351	1,6	63 v
1951	0,97914	2,1	63 v
1952	0,97552	2,4	63 v
1953	0,97200	2,8	63 v
1954	0,96800	3,2	63 v
1955	0,96344	3,7	63 v 3 kk
1956	0,96102	3,9	63 v 6 kk
1957	0,95722	4,3	63 v 9 kk
1958	0,95404	4,6	64 v
1959	0,94984	5,0	64 v 3 kk
1960	0,94659	5,3	64 v 6 kk
1961	0,94419	5,6	64 v 9 kk
1962	0,94692	5,3	65 v
1963	0,946	5,4	65 v
1964	0,945	5,5	65 v
1965	0,945	5,5	65 v 1 kk

Syntymävuosi	Elinaikakerroin	Elinaikakertoimen leikkaus kuukausieläkkeessä, %	Alin vanhuuseläkeikä
1966	0,942	5,8	65 v 2 kk
1967	0,937	6,3	65 v 4 kk
1968	0,934	6,6	65 v 6 kk
1969	0,933	6,7	65 v 8 kk
1970	0,933	6,7	65 v 10 kk
1971	0,930	7,0	65 v 11 kk
1972	0,928	7,2	66 v
1973	0,927	7,3	66 v 2 kk
1974	0,925	7,5	66 v 3 kk
1975	0,922	7,8	66 v 4 kk
1976	0,920	8,0	66 v 5 kk
1977	0,920	8,0	66 v 7 kk
1978	0,918	8,2	66 v 8 kk
1979	0,915	8,5	66 v 9 kk
1980	0,913	8,7	66 v 10 kk
1981	0,913	8,7	67 v
1982	0,911	8,9	67 v 1 kk
1983	0,909	9,1	67 v 2 kk
1984	0,907	9,3	67 v 3 kk
1985	0,905	9,5	67 v 4 kk
1986	0,903	9,7	67 v 5 kk
1987	0,901	9,9	67 v 6 kk
1988	0,900	10,0	67 v 7 kk
1989	0,900	10,0	67 v 9 kk
1990	0,899	10,1	67 v 10 kk
1991	0,897	10,3	67 v 11 kk
1992	0,895	10,5	68 v
1993	0,894	10,6	68 v 1 kk
1994	0,892	10,8	68 v 2 kk
1995	0,891	10,9	68 v 3 kk
1996	0,890	11,0	68 v 4 kk
1997	0,888	11,2	68 v 5 kk
1998	0,887	11,3	68 v 6 kk
1999	0,886	11,4	68 v 7 kk
2000	0,885	11,5	68 v 8 kk
2001	0,881	11,9	68 v 8 kk
2002	0,880	12,0	68 v 9 kk
2003	0,879	12,1	68 v 10 kk
2004	0,878	12,2	68 v 11 kk

Lähteet

Eläketurvakeskus. <https://www.etk.fi>.

HE 34/2023. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vuoden 2024 tuloveroasteikosta, tuloverolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiden muiden verolakien muuttamisesta. https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sivut/HE_34+2023.aspx

HE 75/2023. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräiden kansaneläkeindeksiin ja elinkustannusindeksiin sidottujen etuuksien ja rahamäärien indeksitarkistuksista vuosina 2024–2027 ja siihen liittyviksi laeiksi sekä lapsilisälain 7 §:n muuttamisesta. https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Sivut/HE_75+2023.aspx

Kela. <http://www.kela.fi>

Kansaneläkelaki 568/2007. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070568>

Laki takuueläkkeestä 20.8.2010/703. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20100703>

Telp.fi, Työeläkelakipalvelu, Eläketurvakeskus. <http://www.telp.fi>

Työntekijän eläkelaki 19.5.2006/395. <https://www.telp.fi/lainsaadanto/20060395/>

Verohallinto. Eläketulon verotus. <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48865/elaketulon-verotus7/>

Verohallinto. Verotettavan tulon laskeminen henkilöverotuksessa. <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/49038/verotettavan-tulon-laskeminen-henkilöverotuksessa7/>

Eläketurvakeskuksen
raportteja

Kokonaiseläke 2024

Katsaus työeläkkeen, kansaneläkkeen ja verotuksen määräytymiseen

Katsauksessa on koottu yhteen kokonaiseläkkeeseen vaikuttavien osien määräytyminen vuonna 2024. Työeläkkeen, kansaneläke-etuuksien sekä eläkkeiden verotuksen määräytyminen vaikuttavat kaikki osaltaan käteen jäävään nettoeläkkeeseen. Katsauksen esimerkkilaskelmat ja kuvat havainnollistavat kokonaiseläkkeen muodostumista eri tulotasoilla. Erilaisten verovähennysten ja maksujen seurauksena käteen jäävä tulo määräytyy eläkkeensaajalla ja palkansaajalla eri tavoin. Katsauksessa on vertailtu eläkkeensaajan ja palkansaajan verotusta ja maksuja ja käsitelty myös eläkkeensaajan palkkatulon verotusta.

Eläketurvakeskuksen raportteja

Eläketurvakeskus on lakisääteinen työeläketurvan kehittäjä, asiantuntija ja yhteisten palvelujen tuottaja. Raportteja-sarjassa julkaistaan eläketurvan arviointia ja kehittämistä palvelevia katsauksia, selvityksiä ja laskelmia.

Eläketurvakeskus
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN